

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

JULIJ-AVGUST 2024

letnik 73, številka 7-8

4

POGOVOR Z DR. MILČKOM KOMELJEM
Danes kraljuje zmeda

14

FOTONATEČAJ
Dežela, ki jo nosim v srcu

15

ROMANJE TREH SLOVENIJ
Vabljeni 4. avgusta!

Zlata Vadstena 1974–2024

Katja skrbno bere Božjo besedo na binkošti ob zlatem jubileju.

Ansambel Javor je nosil težo dneva zlatega romanja in srečanja v Vadsteni.

Predsednik Slovenske zveze na Švedskem, obkrožen z narodnimi nošami

Zlati slovenski romarji za binkošti pri sv. Brigiti v Vadsteni 2024

Slovenski zlati šopek ob slovenski lipi v Vadsteni

Kaj bi švedski vagabund za Gospoda brez vse te pomoči?

Draga jubilanta, Veronika in Milan, bodita še naprej svetilnika.

Slovensko praznovanje zlatega romanja za binkošti v dvorani v Vadsteni

Binkoštni šopek s škofom Antonom Jamnikom v Vadsteni

Brez orehove potice ni slovenskega praznovanja.

Cantate Domino je prepeval pri sv. maši v Göteborgu, ki jo je vodil škof Anton Jamnik.

V Astridsalen na binkošti po sv. maši in koncertu, hvala Zdenku za postrežbo.

NAŠA LUČ

Glasilo Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Izidor Pečovnik, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in lpecovnik@ebmuc.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 3,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 39,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO (pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 69,30 EUR (77,00 EUR letalsko) • Švica 66,00 CHF • Velika Britanija 59,40 GBP (letalsko 66,00 GBP) • Švedska 790 SEK • Avstralija 114,40 AUD (letalsko 126,50 AUD) • Kanada 102,30 CAD (letalsko 114,40) • ZDA 74,80 USD (letalsko 83,60 USD). V ceno je všteti 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poština, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO za letalsko pošiljanje je 77,00 EUR • PLAČILO NAROČNINE na transakcijski račun pri NLB d. d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBASI2X

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Zgornja Radovna - postanek v objemu gora, foto: Manca Kolić • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Landsberger Str. 39, 80339 München T *49 (0)89 221 941, M (*49) 175 2462 425, F 089 219 379 016 predsednik: Izidor Pečovnik

POGOVOR Z DR. MILČKOM KOMELJEM	4
Danes kraljuje zmeda	
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	8
Razstava simbolike rastlin v Svetem pismu in drugih svetih knjigah	
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki, Novice	9
Te še poznamo, Slovenija?	10
JEZIKOVNI KOTIČEK	11
Računalničar	
FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE	12
Zidava cerkve Marije Pomagaj	
ZNAČILNI SLOVENSKI PRIIMKI	13
Zupančič je županček	
FOTONATEČAJ	14
Dežela, ki jo nosim v srcu	
ŽUPNIJE	15
ZGODBA	23
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Dragi bralci in drage bralke,

s ponosom in hvaležnostjo častimo že več kot sedemdesetletno izhajanje pastoralne revije Naša luč, ki osvetljuje in krepi pot vernikom, duhovnikom in vsem, ki iščejo globlji stik z Bogom. V vseh letih se je pisala zgodba vztrajnosti, predanosti in zvestobe evangeliju, ki se rojeva v naših skupnostih in družinah. Tako se je ohranjala kulturna in duhovna vez med razseljenimi Slovenci.

Skozi leta se je naš časopis spreminjal in prilagajal, a je njegovo temeljno poslanstvo ostalo enako: širiti Božjo besedo, krepiti vero in spodbujati k razmišljanju o najpomembnejših vprašanjih našega časa v luči katoliškega nauka. Vsaka številka je harmonična celota mnogih posameznikov, ki so svoje talente in znanje namenili za obogatitev naše skupnosti.

Ob tej priložnosti se spominjamo vseh, ki so skozi desetletja soustvarjali revijo Naša luč. To so bili ustanovitelji, vsi uredniki, avtorji prispevkov, fotografi in številni bralci. Njihova predanost in zavzeto delo so omogočili, da je revija obdržala svoje poslanstvo in postala nepogrešljiv del duhovnega življenja številnih generacij.

Živimo v svetu, ki se hitro spreminja. Mnoge vrednote izginjajo, čas prinaša nove izzive in priložnosti. Tehnologija je postala sestavni del našega vsakdana. Tudi naša revija se prilagaja sodobnemu času, zato lahko z veseljem sporočam, da Naša luč polagoma pridobiva tudi elektronsko obliko, ki omogoča, da bodo vsebine dostopne širšemu krogu bralcev, zmanjšala se bo poraba papirja, dodane so interaktivne vsebine in možna je večja prilagodljivost bralcem.

Naša skupna vloga je resnično pomembna, da bomo lahko zvesto sledili cilju, to je ostati svetilnik upanja in resnice. Le-ta vodi in navdihuje, ko ohranja živ spomin na Kristusovo ljubezen in žrtev.

Zato vas, dragi bralci in bralke, vabim, da z nami nadaljujete to čudovito pot. Le skupaj lahko gradimo prihodnost, ki bo zvesta koreninam naše vere in odprta za delovanje Svetega Duha. Hvala vam za vašo zvestobo, podporo in molitve.

Ob koncu pa še iskreno povabilo vsem. Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi organizirata tradicionalno srečanje treh Slovenij: matične, zamejske in izseljenske, ki bo prvo nedeljo v avgustu na Svetih Višarjah. Višarska Kraljica nas bo povezala pri druženju in bogoslužju, ki ga bo vodil ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik, skupaj z izseljenskimi duhovniki.

Naj nas Bog še naprej blagoslavlja in vodi, da bomo lahko v naslednjih letih še vedno služili Njegovemu kraljestvu in širili veselo novico.

S hvaležnostjo in blagoslovom.

Izidor Pečovnik – Dori

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
T/F (*44) 020. 7735 6655
M +44 736 53 53 900
http://www.skm-london.org.uk
e-naslov: info@skm-london.org.uk

AVSTRILIJA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
M (*43) (0)660-657-94-33
duhovnik: Matija Tratnjek
e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
T (*43) 0316. 7131 6924
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
župnik: mag. Jože Andolšek
Št. Primož 65, 9123 Št. Primož
T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
Av. de la Couronne 206
1050 Bruxelles / Ixelles
T (+32) 02. 64 77 106
M (*32) 0489. 783 532
župnik: dr. Zvone Štrubelj
e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
T/F (*32) 089. 7622 01
župnik: Gregor Semrl
e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

FRANCIJA
DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES
SLOVÈNES DE FRANCE
Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT
Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MERLEBACH
14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
T (*33) 03. 8781 4782,
T mljn (*33) 03. 8701 0701
župnik in delegat: Jože Kamin,
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

HRVAŠKA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST ZAGREB
oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
Trubarjeva 1, 8310 Šentjernej
e-naslov: zupnija.sentjerneja@rc.kc.si

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM
Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST MILANO
cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA
KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA
SLOVENCEV PO SVETU
Dori Pečovnik
govorec za Slovence pri NŠK
Landsberger Str. 39, 80339 München
M *49 (0)175 2462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
Kolonnenstr. 38, 10829 Berlin
župnik: Dori Pečovnik
T *49 (0)1752462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

SLOWENISCHE KATH. SEELSORGE FRANKFURT
Hühnerweg 25, 60899 Frankfurt
Trenutno ni slovenske maše.
Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MANNHEIM
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA STUTTGART
Stafflenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
župnik: Aleš Kalamar
T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
e-naslov: aleskalamar@gmail.com
župnik v pokoju: Martin Retelj
e-naslov: reteljmartin@gmail.com
T *49 (0)173 4772 422

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA AUGSBURG
Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
župnik: Roman Kutin
e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA ULM
Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA MÜNCHEN
Landsberger Str. 39, 80339 München
T *49 (0)89 221 941, F 089 219 379 016
e-naslov: slowenischsprachige-gemeinde.muenchen@
ebmuc.de
župnik Dori Pečovnik
e-naslov: lpecovnik@ebmuc.de
T *49 (0)175 2462 425
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com
diakon Ralph Prausmüller
e-naslov: ralphprau@gmail.com

SRBIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST BEOGRAD
Župa sv. Cirila i Metoda
Požeška 35, 11030 BEOGRAD
T (+381) 11 30 56 120
MT (*381) 665 105 509
župnik: Lojze Letonja CM
e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GÖTEBORG
Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
M (+46) (0)708 278757
T (+46) (0)31 7115421
župnik: Zvonko Podvinski
e-naslov: zvone@telia.com;
zvone.podvinski@rc.kc.si

ŠVICARSKA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH
Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
spletna stran: www.slomisija.ch
župnik: mag. David Taljat
e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Danes kraljuje zmeda

Pogovor z umetnostnim zgodovinarjem prof. dr. Milčkom Komeljem

Kako pristopiti k sodobni umetnosti? Kako ločiti zrnje od plev? In kako se znajti v labirintu, polnem kričočih podob, ki nemalokrat gledalca pustijo praznega, zbeganega ali celo žaljenega? O teh in drugih vprašanih sva se pogovarjala z akademikom dr. Milčkom Komeljem, upokojenim profesorjem na oddelku za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti. Z nostalgijo se spominjam časov, ko nas je – mlade študente umetnostne zgodovine – vodil po ljubljanskih galerijah in v nas prebujal globlje razumevanje (sodobne) umetnosti.

> Rojeni ste v Novem mestu. Kakšno je bilo vaše otroštvo?

Otroštva se spominjam kot bolj ali manj idiličnega. Obdan sem bil z ljubeznivi staršev, posebno oče pa me je seznanjal z umetnostjo, ker je bilo v študijski knjižnici, kjer je delal in kjer sem se največ mudil ob njem, polno kipov in slik; veliko knjig in slik pa smo imeli tudi doma. V knjižnici sem spoznaval tudi očete prijatelje in umetnike, ki so prihajali vanjo, tako da mi je otroštvo potekalo med knjigami in umetninami, ves čas pa sem tudi sam risal, največ standardne novomeške motive. Novo mesto je bilo majhno, a starodavno, ljudje, ki sem jih поблиže poznal, pa so bili predani zgodovini, odkrivanju dolenske umetnostne preteklosti, a tudi spodbujanju tamkajšnjih ustvarjalcev, ki sem jih vse poznal in živo spremljal. Med slikarji so to bili predvsem Izidor Molč, Vladimir Lamut in Bogdan Borčič, pogosto pa je v mesto prihajal Božidar Jakac, ki je bil sinonim za ustvarjalce po prvi svetovni vojni, povezane s t. i. novomeško pomladjo, kot jo je poimenoval Marjan Mušič. Spoznal pa sem tudi skladatelja Marjana Kozino. Bil sem poln navdušenja nad vsem tem, zato so bila to najbrž moja najlepša življenjska leta, iz katerih črпам vse življenje.

> V mladosti ste tudi sami risali in slikali. Kaj vas je spodbudilo k temu?

Risal sem ves čas; ko je 3. junija 1961 Novo mesto obiskala pisateljica Ilka Vaštetova, ob kateri sem sedel med praznovanjem njene sedemdesetletnice, mi je oče namignil, naj jo narišem, in potem sem v otroškem navdušenju risarsko »dokumentiral« tudi vse druge kulturne imenitnike, ki so obiskali mesto, seveda z mislijo na Božidarja Jakca, ki je kulturne

delavce sistematično upodabljal. Med zimskimi počitnicami naslednjega leta sem obiskoval umetnike tudi v Ljubljani in jih risal, med njimi Finžgarja in Antona Vodnika. Še največ smisla sem pokazal za portretiranje in tudi še pozneje sem na raznih sejah tu in tam koga mimogrede portretiral; ko sem deloval pri slikarju Jakcu, me je ta vedno spodbujal, naj ga rišem. Fiziognomija človeške individualnosti pa me je najbolj zanimala, tudi ko sem pozneje pisal o ustvarjalcih. V gledanju na umetnost sem sicer izhajal bolj iz lastnih izkušenj ali spoznanj kot iz knjig ali teorij, šlo mi je predvsem za čim bolj živ prikaz umetnikov, in zato so si želeli, da o njih pišem in jih tako portretiram, tudi sami ustvarjalci. Jakac, Mihelič, Pogačnik ali Bernik pa so me imeli za pišočega slikarja.

> Kaj vam je dala perspektiva ustvarjalca?

Tega ne vem, gotovo pa je s tem povezano dejstvo, da so me pozneje na podlagi takega delovanja v Evropski in Slovenski akademiji znanosti in umetnosti izvolili v razreda za umetnosti in ne za zgodovino, torej med umetnike, četudi sem po izobrazbi umetnostni zgodovinar. Med ustvarjalci pa sem se tudi vedno najbolj počutil, večkrat še bolje med pesniki kot slikarji.

> Sveta pa niste slikali le s svinčnikom in čopičem, ampak ste svoja opažanja prelili tudi v rime. Kdaj ste napisali prvo pesem in kako vas je poezija spremljala skozi življenje?

Verze sem pisal kot otrok, sicer predvsem zaradi občudovanja pesnikov, seveda z rimami in v duhu moderne, posebno »domačega« Dragotina Ketteja in Otona Župančiča. Poezijo pa sem ves čas prebiral, posebej starejšo. Novejši sem se približal, ko sem spoznal zbirko Daneta Zajca, še posebno pa v okrožju Nove revije, kjer sem s pesniki, na primer z Jožetom Snojem, tudi prijateljeval; za pesnika pa so me pogosto razglašali ne zaradi prikritega pesnjenja, marveč zaradi menda pesniškega načina življenja, ker sem bil od realnosti precej odmaknjen; Niko Grafenauer je večkrat govoril, da sva še zadnja romantika. Ko se nama je z ženo rodil sin Miklavž, sem mu še kot dojenčku v šali dal v roko pisalo in mu naročil: »Glej, da boš pesnik,« in je potem to zares postal. Pozneje sem priložnostno bolj mimogrede kako pesem o lepoti Benetk tudi objavil in Ciril Zlobec mi je dejal, da kot urednik še ni doživel, da

Dr. Milček Komelj, foto: Saša Kovačič

bi k pesništvu očeta spodbudil sin. Pozneje mi je na prigovarjanje žene Nade izšlo nekaj zbirk, ki so v bistvu moja v trenutku zapisana življenjska spoznanja in estetska doživetja, kot so se mi sama od sebe narekovala ali pa sem jih zapisal neposredno po sanjah. Poezija me tako ali drugače spremlja vse življenje, a me bolj kot s čim drugim spodbuja in očara s svojo odlašajočo lepoto in vznesenostjo vseobsežnega duha.

> Kako je potekalo vaše šolanje?

V osnovni šoli sem imel največje veselje s pisanjem spisov in risanjem okrasov in ilustriranjem, v zvezke pa sem rad risal tudi soščolcem, ki so me pozneje na to radi spominjali. V zahtevnejši gimnaziji sem se, da bi v svoji pridnosti ustregel pričakovanju staršev, največ učil stvari, ki me niso dosti zanimale, ker sem tisto, kar me je pritegovalo, poznal že od poprej. Zato vloge šole ne morem presojeti posebno navdušeno, saj se nisem ničesar naučil, kar bi mi ostalo za življenje. Bolj me je pritegnil visokošolski študij, ki je bil usmerjen v slovenski jezik in umetnost.

> Na oddelku za umetnostno zgodovino ste predavali zgodovino slovenske umetnosti in umetnosti drugih južnoslovanskih narodov v novem veku. Kako se spominjate teh let?

Bolj smiselno kot poučevati med predavanji se mi je zdelo spodbujati v mladih ljudeh smisel za umetnost. Zato sem imel največje veselje ob razlagah slikarskih del in sem si predvsem prizadeval, da bi umetnost začutili; koliko se mi je to posrečilo, ne vem; srečujem pa nekdanje študentke, ki se spominjajo mojega »oživljanja« umetnin kot čustvenih doživetij. Da sem lahko deloval na fakulteti, ki mi je omogočala več svobode kot kaka druga služba, sem seveda usodi hvaležen, vendar si nisem nikoli niti najmanj želel postati pedagog in si tudi nisem domišljjal, da bi lahko koga kaj naučil, saj v seznanjanju z umetnostjo nisem videl predvsem priučljive obrti. Ob nalogah, ki so jih morali pisati študentje, pa sem si predvsem prizadeval, da bi predstavljali lasten pogled, in jih odvrčal od splošno uveljavljenega prepisovanja, ki je značilno tudi za nekatere »veljavne« umetnostne zgodovinarje.

Kolektiv oddelka za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti. Spredaj: Ida Kranjc Maček, Mateja Tušar, Vesna Krmelj, zadaj: Matej Klemenčič, Tine Germ, Lev Menaše, Nataša Golob, Blanka Lukič, Milček Komelj, Samo Štefanac, Janez Höfler, foto Matija Jurovič

> **Se vam je zdelo, da so se generacije študentov v času vašega poučevanja spreminjale? Je zanimanje za umetnost naraščalo ali upadalo?**

Zanimanja je bilo vedno več, kot je bilo prostih vpisnih mest, zato so bili dolgo obvezni sprejemni izpiti. Pri kandidatih me je bolj zanimal njihov smisel za umetnost kot priučeno znanje. Že takrat sem lahko razbral tudi sicer redke talente, vendar so se prav ti največkrat preusmerili na študij na umetniških akademijah, ker so pričakovali od študija spodbujanje lastne ustvarjalnosti in ne predvsem memoriranja podatkov, zahtevanega od profesorjev. Nadarjene je bilo opaziti v vseh generacijah, postopoma pa je bilo zaznati upadanje splošne izobrazbe, saj številni niso prepoznali nobenega biblijskega motiva, niti Adama in Eve ne, in se niso orientirali niti v osnovni kronologiji, ker jim je očitno zaradi prenadrobne učnega programa manjkal širši pregled zgodovinskega dogajanja. Sicer pa so bili, tako kot so tudi formirani umetnostni zgodovinarji, študentje te stroke v svojih zanimanjih in sposobnostih nadvse različni. Nekateri so v bistvu zgodovinarji ali gredo študirat zato, da bi se jim razkrila skrivnost umetnosti, ki jim lahko tudi ne glede na študij ostaja tuja. Druge spet pritegujejo ob umetnostnih pojavih raznovrstna filozofska, psihološka ali družbena vprašanja, ne da bi jih zanimala sama umetnost. Tako sem živel med osebnostnimi kontrasti, ki jih je povezovalo le zanimanje za vizualno. V predstavah o umetnostni zgodovini je namreč že vsakdo od profesorjskih kolegov nosil tudi pečat svojih najljubših učiteljev in glede na posebnosti učiteljev so se večkrat porazdelila tudi zanimanja izstopajočih, a vselej raznolikih študentov.

> **Katero obdobje v umetnosti vam je še posebej blizu? Zakaj? Kaj vas je pritegnilo?**

Od otroštva mi je bil poleg umetnosti preteklih stoletij ob poetičnem realizmu blizu zlasti ekspresionizem, ker je upodobljeno realnost poduhovljal, najbolj seveda lirično obarvan. Razlog za to je bilo moje opazovanje odkrivanja novomeške pomladi, saj sem že kot otrok spremljal, ko je moj oče pridobival rokopise Mirana Jarca ali Jakca, zato me je pozneje profesor Šumi označil celo za zadnji poganjek te pomladi. Kot Novomeščan sem seveda že od nekdaj občudoval Tintoretta in vzornika ekspresionistov El Greca ali Rembrandta; že kot otroka pa so me očarali originali slovenskih impresionistov in ko sem v času covida nepričakovano dobil povabilo Cankarjeve založbe, da napišem o njih reprezentativno knjigo, ki naj bi bila napisana prijetno, afirmativno in domoljubno, sem uvidel, da sem še z večjim veseljem pisal o njih, kot bi o ekspresionistih, tako

zaradi Groharjeve lirike kot poezije in vizionarske ekstatičnosti Riharda Jakopiča, ki mi je bil vedno blizu. V odnosu do umetnosti me je najbolj pritegovala tista ustvarjalnost, v kateri je razvidna predvsem ustvarjalčeva duša, od takih duš pa so mi bile najbližje tiste, ki so se skozi človeškost ali čudeže narave približevale božanskemu idealu oziroma skrivnostnim izvorom stvarstva.

> **Prijateljevali ste z mnogimi vidnimi umetniki. Kako so se rojevala ta prijateljstva?**

Umetnike sem spoznaval že v novomeški študijski knjižnici, pozneje sem bil sodelavec Božidarja Jakca, po njegovi smrti me je v svojo stalno družbo pritegnil France Mihelič; v okrožju Nove revije sva z Nikom Grafenauerjem pripravljala razstave v Klubu Nove revije, zanj pa sem tudi komentiral likovne priloge. Seveda sem dela bolj komentiral kot kritiziral, saj je lahko afirmacija najbolj razvidna že skozi samo predstavitev. Odprtost za umetnine, ki sem jo spodbujal pri študentih, so očitno dojemali v meni tudi tedaj najveljavnejši slikarji in si zato vse pogosteje želeli, da bi o njih pisal, vsaj z mlajšimi od njih pa sem se osebno seznanil šele potem, ko sem o njih že pisal. Vsi pa so mi govorili, da pišem o njih samih, medtem ko naj bi tipično umetnostnozgodovinsko pisanje o njih, usmerjeno na zunanje opredelitve in t. i. umeščanje, enako veljalo tudi za njihove stilno sorodne kolege. Vsak si je namreč želel, da bi interpreti razkrivali njegove posebnosti oziroma individualnost, ne pa ga predvsem umeščali glede na tako ali drugačno pripadnost, čemur so sicer zavezani umetnostni zgodovinarji. Ko je kdo začutil, da sem se mu približal, pa me je vključil v svoj krog in me celo imel rad, nazadnje posebno Janez Bernik.

> **Koliko je osebno poznanstvo pripomoglo k boljši interpretaciji, boljšemu razumevanju umetnine?**

O umetnikih sem pisal ne glede na osebno poznavanje (oziroma me je prijateljevanje z avtorji v dojemanju njihove umetnosti kvečjemu le potrjevalo); slaba stvar takih poznanstev ali prijateljstev je le v tem, da sem moral potem o istih ustvarjalcih ob raznih priložnostih pisati ničkolikokrat, kar sicer ni bilo težko, a se lahko tega človek tudi naveliča ali mu postane nadležno. Zlasti sodelovanje z Božidarjem Jakcem ali Marjanom Pogačnikom pa mi je omogočilo tudi jasnejši vpogled v širša zgodovinska dogajanja in dotlej še neznan dejstva.

Z Božidarjem Jakcem, foto Jelka Stergel

stva, ki se v svoji pristnosti razkriva skozi prvinsko izraznost notranje lepote, s katero je obsijano vse, kar umetnost oživlja. Seveda je lahko v takem izrazu zajeta tudi groza in bolečina, vendar artikulirana v obvladani formi, ki jo na umetniški ravni tudi že odrešuje in dela lepo. Še najmanj so mi blizu vsebinsko prazna zgolj likovna manifestiranja oblik, ki so sama sebi namen ali zgolj dopolnitev arhitekture, dela, ki ne presegajo banalne čutnosti, in dela, ki sledijo le družbeno ali teoretsko zapovedanim programom. Mnogo bolj kot goli razum me navduši ustvarjalno povzdignjeno čustvo, ki izhaja iz ustvarjalnih uvidov o svetu in življenju, kot se razkrivajo v vizijah snujoče domišljije ali v poetičnih sanjah.

> **Kaj pa slovenski umetniki onkraj meje; v zamejstvu? Koliko ste imeli stika z njimi?**

Bolj mimogrede sem se srečeval tudi z njimi, najprej prek knjig, ki sem jih imel doma, zato so bila njihova izbrana dela samoumeven del mojega predstavnega repertoarja; z umetnostjo »zamejcev« me je doma seznanjala že slika Lojzeta Spacala, pozneje pa sem se v živo srečeval tudi z Avgustom Černigujem in Milkom Bambičem pa tudi slikarjem Valentinom Omanom in še kom, med jugoslovanskimi Slovenci zunaj nekdanje slovenske republike tudi z Olafom Globočnikom.

> **Po drugi svetovni vojni je odšla v svet slovenska intelektualna elita. Med njimi tudi nekateri umetniki. Koliko ste lahko spremljali njihovo delo?**

V sodelovanju s trnovskim župnikom Janezom Pogačnikom sem pripravljala razstave Franceta Goršeta, komentiral sem lesoreze Bare Remec in v živo spoznal tudi avstralskega Slovenca Stanislava Rapotca, ki se je izkazal kot posebej nadarjen. Nekateri od izseljencev so žal imeli precej nesrečno usodo, saj so ostali v bolj zaprtih izseljenjskih krogih zavezani domačemu izročilu, ne da bi jih v tujini sprejeli v svoja okrožja, tako da niso mogli vedno izraziti in uveljaviti vseh svojih talentov. Morda še bolj to velja tudi za povojno delo izseljenih nadarjenih umetnostnih zgodovinarjev in raziskovalcev, kakršna sta bila Rajko Ložar in Marjan Marolt, pronicljivi spisi Tineta Debeljaka pa so me spremljali ves čas moje mladosti. Ves čas imam v zavesti tudi ameriškega Slovenca slikarja Gregorja Peruška, čigar duhovno navezanost na prvotno domovino je France Stelè enačil s slovenstvom Jakopiča, Plečnika in bratov Kraljev; doma ga je vedno hvalil Božidar Jakac, ki je prinesel iz Amerike njegovo sliko, in o njegovi razstavi sem prav tako pisal. Pri Jakcu pa so se pogosto oglašali vidni slovenski ameriški in drugi izseljenci,

Predstavitve monografije o slikarki Irini Rahovsky Kralj na Slovenski matici. Od leve proti desni: akad. Alojz Kralj, akad. Milček Komelj, Franc Obal in umetnična hči Tamara Kralj Jare, 2015

Janez Bernik, Marijan Tršar, Andrej Jemec, Milček Komelj, Janez Pogačnik, Jože Snoj med snovanjem prenove trnovske cerkve v kleti trnovskega župnišča

med katerimi sem spoznal tudi dirigenta Šijanca. Nekoč sem med postavljanjem razstave *Labirint med dvema svetovoma* v galeriji Družina vskočil in predstavil njena umetnika argentinska Slovenca Ivana Bukovca in Adriano Omahna, ki ju poprej nisem poznal. Pisal sem tudi o vsestranskem in energičnem slovenskem Američanu Bogdanu Gromu, na njegovo željo tudi za knjigo o njegovi cerkveni umetnosti po svetu, četudi je nisem mogel videti v živo, in o kipih slovenskega Parižana Janeza Zorka; prvi od Slovencev sem bil povabljen tudi k presoji rimskega mozaika Marka Ivana Rupnika, posebej pa moram seveda poudariti pomen izjemnega Zorana Mušiča. Na SAZU sem se zelo rad družil s skladateljem Božidarjem Kosom, Novomeščanom, ki se je domov vrnil iz Avstralije in je v svojo glasbo zajel ves kozmos. Imel pa sem tudi veliko srečo, da sem med pisatelji v živo spoznal Zorka Simčiča, čigar prelomno knjigo sem imel doma in sem se njenega pomena ves čas zavedal, poznal pa sem tudi drugo literaturo izseljencev, ki je bila v Sloveniji prepovedana, a je oče take knjige in revije, do katerih je imel dostop, redno prebiral, za njim pa tudi jaz. Iz njih sem marsikaj razbral, kar je bilo doma, kjer so nam v šoli prali možgane, uradno zamolčano. Tudi zato danes gledam v nekdanjih izseljencih, ki so prišli v Ljubljano in so danes bistven del naše kulture, tako kot na primer tudi pevca Markos in Bernarda Fink ali pravnik prof. Andrej Fink, najbolj dragocene in domoljubne Slovence. Zato mi je bilo v posebno čast, da sem jih lahko lani ob srečanju pozdravil v imenu Slovenske matice. Naneslo pa je, da sem govoril tudi ob otvoritvi prostorov novoustanovljenega Svetovnega slovenskega kongresa, ki so jih takrat opremili z Maleševimi podobami slovenskih velmož.

> Kaj pa umetnostna kritika? Zdi se, da je dandanes ni več. Da ni več nekih kriterijev, po katerih bi lahko ocenili neko umetnino. Po svoje je danes lahko umetnost prav vse. Kakšno je vaše mnenje?

Z vprašanjem, kot ste ga podprli s svojimi pogledi, ste zadeli bistvo današnjosti, saj se danes v resnici deklarira za umetnost vse mogoče, vsak domislek, in se lahko vse tudi teoretsko pojasni. Vendar to še ne pomeni, da gre res za umetnost in da so stvari zares kaj vredne. Sicer pa se ne spreminjajo le pogledi na umetnost, marveč tudi sam pojem umetnosti, ki je danes očitno razširil svoj pomen oziroma je, bolje rečeno, vse bolj degradiran. Za kritiško presojo je potrebna predvsem dojemljivost, te pa ne sme zamenjati zanašanje na načitanost, ki lahko forsira doktrinarost; ob tem pa je hvalevredna tudi

sposobnost, da se bistvo umetnine lahko izrazi tudi z avtentično besedo. A nekateri dojemljivi presojevalci, ki uspešno delujejo v žirijah, nimajo daru pisanja, spet drugi pa lahko z umetelnim pisanjem argumentirajo tudi popolno praznino, kar je dobro opažal in pojasnjeval že Marijan Tršar. Ob tem je kritiki namenjenega tudi vse manj prostora, saj jo v tisku največkrat zamenjuje reklamiranje.

> Pa vendar, ali obstaja neko merilo, po katerem lahko ločimo dobro od slabega?

Seveda umetnosti ne gre meriti po apriornih formalnih kriterijih ali trendih, ampak je merilo zanjo duhovna intenzivnost, ki jo je mogoče dojeti le z osebno odprtostjo, intuitivno. Kritiške dojemljivosti se zato v osnovi ne da priučiti, četudi se lahko pisec postopoma kultivira; a marsikdo, ki bi bil rad kritik, to pričakuje oziroma zahteva od šole in gre na kak sorosovski tečaj ter je potem nekritično prepričan, da je umetnost vse, za kar se danes deklarira in kar uradno oznanjajo. Danes že dolgo prevladuje prepričanje, da je čas ustvarjalnih osebnosti, kaj šele genijev, minil, da so namesto celovitosti mogoči le okruški, predvsem pa je umetnost vse pogostejše izenačevana s preprosto politično agendo ali aktivistično deklaracijo in temu se uklanjajo tudi uradne ustanove in prireditve. Večina tega, kar danes številni štejejo za umetnost, nima z njo, vsaj kot smo jo dojemali doslej, nobene zveze, ampak gre le za sociološka izjavljanja o družbenih vprašanjih; zato je na primer kipar Drago Tršar prepovedal, da bi ga imenovali umetnika, ker se z njimi enostavno ni hotel enačiti.

> Kakšna bi torej morala biti vloga kritike?

Namen kritike je približati bistvo umetnin gledalcu, avtorju pa lahko kaže kake nedoslednosti le znotraj njegovih prizadevanj, nikakor pa ga ne sme usmerjati, saj sicer postane umetnost trendovska, kot je pogosto bila v novejšem času, kajti številni umetniki vse preradi predvsem posnemajo in se zaradi težnje po »uspehu« vneto prilagajajo, ne da bi v resnici kaj iskali, kaj šele odkrili sebe. Umetnost se res spreminja in skuša potrjevati s sodasnimi uveljavljenimi pogledi, ki jim številni slepo sledijo, mnogo bolj pa se razkriva iz časovne distance; njeno trenutno in začasno pojmovanje pa se prilagaja ravni ljudi, ki o njej presojujejo ali javno odločajo, in v zvezi s tem že dolgo poslušam o prihajanju nove barbarizacije, ki naj bi jo povzročal razmah uporabe tehnologij, ki ubija ustvarjalnost duha.

> So bližnjice do umetnosti? Pri abstraktni umetnosti se namreč večkrat sprašujem, ali bi se umetnik v času svojega razvoja moral izraziti tudi v klasičnih tehnikah?

Umetnost je skrivnostna in do nje se ne pride nujno postopoma, prek šole, ampak lahko izbruhne ali pa se ustvarjalcu razkrije prek iskanja, ni pa nujno, da bi vsakdo moral prehoditi vse mogoče stopnje in dokazovati moč svojih abstraktnih iskanj ali dosežkov s potrdili, da zna risati tudi realistično. To zna ali

naj bi vsaj nekdanj moral znati vsak diplomant akademije, pa četudi ni bil oziroma ni postal umetnik, saj osnovno obrtno znanje brez ustvarjalnega duha ne zadošča za kaj več kot za korektna rokodelska dela. Duhovna prepričljivost, usmerjena na izraz, lahko pristno izbruhne celo ne glede na rokodelsko znanje, seveda z izrazitim smislom za likovne vrednote, na primer kompozicijo, tako kot je pri intuitivnem Tisnikarju ali prvinskem Lojzetu Spacalu. A za kaj takega mora biti ustvarjalec občutljiva in navdihnjena osebnost. Nekateri umetniki se kot h korektivno ali izhodišču zares vračajo tudi h klasičnim oblikam, spet drugi razglašajo, da risarsko znanje sploh ni več potrebno, še posebno v času elektronskih pripomočkov, in taki pogledi se lahko kažejo tudi v stališčih likovnih akademij, katerih smisel je zato lahko videti vprašljiv. Skratka, danes kraljuje zmeda, vse je mogoče in je lahko hvaljeno, in vsak se lahko zanaša, da ga bo potrdila (in tvega, da ga bo razkrinkala) prihodnost. Umetnostni pisci pa se največkrat zanašajo na prav tako minljive teorije, ki naj bi tudi umetnikom zagotavljale t. i. aktualnost. A umetnost je ob vsej svoji dinamiki namenjena za večnost, njena »aktualnost« ni samo enodnevna. Seveda pa tistih, ki jih zanima le trenutni položaj in vrednotenje in živijo le za trenutni uspeh, večnostna vrednost ne zanima. Klasične tehnike pa še vedno obstajajo in se tudi obujajo, tudi v grafiki.

> Ali morda vendarle opažate vračanje k bolj klasičnim pojmom umetnosti?

Glede na to, kar opažam, je razumljivo, da dogajanja ne spremljam več intenzivneje, saj je čas dragocen, opažam pa seveda tudi pri živiečih ustvarjalcih vrsto klasičnih pristopov; ti so pogosto delo manj inventivnih avtorjev in sami po sebi ne dokazujejo umetniške vrednosti, nekateri ustvarjalci pa z osebno invencijo navdihnjeno oživljajo nekdanje oziroma brezčasne vrednote, prežete z duhom njihove lastne osebnosti oziroma avtentičnim doživljanjem sveta, in so lahko zato ustvarjalno prepričljivi.

> Imamo inflacijo registriranih umetnikov in poplavo vseh mogočih del. Se vam zdi, da to nujno govori o razcvetu umetniškega genija v nekem narodu?

Vse to govori o zavesti o vlogi umetnosti in preteklost kaže, da smo Slovenci zelo ustvarjalni narod, še posebej zato, ker smo se morali potrjevati predvsem z ustvarjalnostjo, čeprav sprva razumljivo predvsem z besedno. Seveda pa današnja nepregledna množica registriranih ustvarjalcev govori tudi o sprenevedanju ali naivnosti ter pravi inflaciji »umetnikov«, ko vsakdo misli, da je lahko umetnik, danes pa si ob tem še vse bolj predstavlja, da ga je zato od vsega začetka dolžna pri tem materialno podpirati država. O tem govori veliko število takih minornih pojavov, posebno tistih, ki skušajo doseči podporo v okviru nevladnih organizacij, ki so danes v resnici v službi vladnih ideologij, kar jasno razkriva sedanja resničnost. Vse to sem dobro spoznal že kot član različnih komisij. Resnični umetniki so zelo redki in podpirati bi bilo smotno le tiste, ki so se s svojim delom izkazali, ne pa kar vse povprek.

> Ste tenkočuten opazovalec, ki v slikah razberete najsubtilnejše elemente in jih interpretirate s poetičnim jezikom. Kako se je to začelo?

Za umetnostno zgodovino sem se odločil v nekakšni življenjski zadregi, ker me je zanimalo več stvari in si nisem nikoli želel sodelovati v njej kot pisec ali

raziskovalec. Diplomsko nalogo o slikarju Lamutu sem napisal mimogrede, ob pogledu na slike, kot nekakšen prosti spis. Ko sem v prvi službi, zelo oddaljeni od umetnosti, na prigovarjanje napisal nekaj ocen, sem postal tajnik društva likovnih kritikov, ker sem bil menda edini značajske sprejemljiv, se pravi z nikomer sprt. Umetnostnozgodovinske prispevke sem potem pisal sicer z veseljem, a bolj iz obveznosti kot nuje, in bi enake lahko pisal tudi kdo drug; najraje pa sem se uživel v umetnike in umetnine ob različnih razstavnih priložnostih, kjer sem lahko pisal samo »iz sebe«.

> Priložnost za tak način pisanja »iz sebe« ste dobili tudi v trilogiji Poteze, Obrazi, Svetniki, ki ste jo zaključili leta 2008 in v kateri ste prikazali slovensko umetnost 18., 19., in 20. stoletja. Kdo vas je nagovoril k sodelovanju?

Vse tri knjige so rezultat mojega sodelovanja z Nikom Grafenauerjem. Prijatelj Niko Grafenauer, ki je kot pesnik najbolj cenil take neposredne zapise, četudi je bil tudi teoretsko usmerjen, me je nagovoril, naj pišem za Novo revijo o umetninah izrecno po nareku lastnega doživljanja, seveda z vključenim argumentiranjem v prikazu likovnih elementov, in v takem pisanju, v katerem sem se že z dikcijo skušal samodejno približati osebni karakteristiki posameznih umetnikov, sem se počutil najbolj uresničnega, saj sem lahko slikal z besedami. Najprej sem se lotil avtorjev 20. stoletja, še živeče umetnike pa je vedno vznemirjalo, kako je mogoče njihove slike ubesediti, zato sem pričel njim v veselje, posebno Miheliču, o njihovih slikah pisati tudi verze. Sicer mislim, da se je v umetnine najbolj zazreti in ob njih molčati, tako kot ob srečanjih ljubezni. Vendar sem smisel takega pisanja spoznal zlasti ob komentarjih nekaterih bralcev, ne le slikarjev, na primer Primoža Simonitija, da poprej še zlasti v abstraktnih podobah niso videli ničesar; ko so prebrali besedilo o njih, pa so jim postale povsem jasne.

> Kaj bi svetovali, kako naj ljudje brez umetnostnozgodovinskega predznanja pristopijo k sodobni umetnosti, ki je načeloma abstraktna, mnogokrat provokativna in se ne pokorava klasičnim zakonom lepega?

Kompetentno svetovati ne znam niti sebi, kaj šele drugim. Gotovo pa se mi zdi nujno, da vsakdo pristopi k umetninam neposredno, skozi lastno izkušnjo in brez predsodkov, da je laik. Študij jim lahko pri tem seveda pomaga, nikakor pa jim ne more nadomestiti osebne dojemane. Seveda so ljudje različni in marsikdo je zadovoljen že z zelo majhnim, da le popije blesk barve ali zagleda estetsko izpostavljen

potek linij ali da razbere plehko deklarirano idejo, zato se iz dojemanja ali razlaganja ali afirmiranja takih del razkriva tudi ustrezajoč jim format piscev, kar gotovo pomeni, da ni kar vsak umetnostni zgodovinar že sam po sebi kompetenten, da lahko ustrezno govori tudi o kompleksnejših ustvarjalnih osebnostih ali celo o velikanih. Tudi ko v delih ne gledamo le formalnih zakonitosti, ampak v njih iščemo utelešenje duha, kaže izkušnja, da je tudi snujoči človeški duh lahko velik, vsemogočen, pa tudi plitek in celo prostaški; zato obstajajo dosežki za vsake vrste »odjemalcev«, saj nekaterim najbolj pristoji kič ali gola čutnost in drugim, bolj zahtevnim, ustvarjalnost, skozi katero se svetlika večnost. Temelj za dojemanje umetnosti je v razlagalčevi oziroma gledalčevi osebnosti, izrazite osebnosti pa se skozi umetnine, ki so jim blizu, gledajo z avtorjem iz oči v oči.

> Skozi umetnost je vedno odseval duh časa. Kaj nam o današnjem času govori sodobna umetnost?

Govori nam o mnogoterosti pogledov, o iskanju svobode, med katerim je lahko resnična svoboda duha največkrat tudi izgubljena ali zaslužnjena z bednimi obsesijami, predvsem pa govori o političnih oziroma prevladujočih aktivističnih težnjah, saj se danes v stroki skoraj aksiomatično predpostavlja, da mora biti umetnost angažirana. Seveda je umetnost angažirana že s tem, ko s svojim obstojem razkriva duhovni položaj, stanje sveta ali duha, kot se zrcali skozi občutljivo ustvarjalno osebnost, ki lahko reagira tudi na dogajanja v svetu. Že Rihard Jakopič pa je v nekem pogovoru dejal, da bi bilo »gorje, res gorje, če bi se zgodilo, da se v umetnost kedaj zanese politika«. Tako gorje se danes dogaja, saj so nekateri »intelektualci« v svojih izjavah štelii za umetnost, ki bi si zaslužila Prešernovo nagrado, celo predlanske protestne instalacije pred ministrstvom za kulturo. Res pa se v svetu dogajajo tudi velike grozote in številni mislijo ali čutijo, da morajo nanje reagirati, četudi le s provokacijo, a zato še niso umetniki.

> Kaj je za vas dobra umetnost? Kaj mora vsebovati umetnina ali pa če hočete slika, da ji lahko rečemo umetnina?

Umetniška slika mora biti avtentičen izraz ustvarjalca in skozenj tudi njegovega časa ali časa, ki živi samo v njem. Seveda pa je vprašanje, kdo je zares ustvarjalec, saj lahko zapusti sledi svoje roke na likovnem nosilcu prav vsakdo. V tem pogledu sodi v okvir umetnostnega snovanja predvsem že sama ustvarjalna zvrst, ki pa se lahko manifestira zelo različno, saj so realizirane

Ob podelitvi članske listine Evropske akademije znanosti in umetnosti v Salzburgu iz rok predsednika Felixa Ungerja, 8. marec 2008

umetnine na različni ustvarjalni ravni, od dela genijev do manj inventivnih ustvarjalcev. To še zlasti velja za preteklost, ko naši mojstri zaradi zgodovinskih okoliščin niso mogli biti na ravni največjih svetovnih mojstrov, a so s svojo pristnostjo za nas vseeno veliko pomenili. Zato ima ob označevanju slik izraz kvaliteta v umetnostni zgodovini relativen pomen. Seveda pa smo Slovenci imeli in imamo tudi vrhunske umetnike, zlasti od impresionistov dalje; Jakopič je med njimi v svoje vizije prelil ves svoj duhovni svet in osebno dojemljivost zliž z doživetjem Božjega v naravi, in v arhitekturi je bil podobnega formata Jože Plečnik; spet drugi so ubrani bolj na eno struno, vsakdo v skladu s svojim duhovnim profilom in značajem; zato je ustvarjalnost v svojem bogastvu tako raznovrstna, kot je pisan svet, in je s svojimi raznolikimi deli gotovo lahko tudi toliko prepričljiva, da jo povezujemo z umetnostjo. Pojem umetnina pa je kot termin in hkrati največje priznanje v tem smislu seveda relativen oziroma ni mehanično izmerljiv.

> Ste tankočuten opazovalec sveta. Mnogi ocenjujejo, da živimo v prelomnih časih. Kaj pravite vi? Kako ocenjujete stanje duha v Sloveniji? Pa tudi v Evropi, svetu?

Časi so po svoje vedno prelomni, nekateri za celotno družbo in drugi vsaj za posameznika; danes, ko so informacije o dogajanjih po svetu tako sproti dosegljive in naraščajo izumi, ki nas oddaljujejo od človeškega bistva in menda večini ljudi spreminjajo način življenja, je videti svet še strašnejši in prihodnost vse bolj negotova in še nevarnejša. V skladu s tem je tudi stanje duha, ki se spotika predvsem ob zemeljskih vprašanjih oziroma nevarnostih in se ne dviga do temeljnih vprašanj, ki vse to presegajo; o naši perspektivi pa niti več ne razglabljamo z vidika prihodnosti slovenstva, kot se je nekoč počelo v okrožju Nove revije, ampak se dotikamo le praktičnih vsakodnevnih problemov, zato je tako stanje pač zelo klavrno. K temu močno prispeva tudi okoliščina, da se daje v javni zavesti in medijih največjo prednost dnevopolitičnemu življenju, kot da bi človek živel samo v orbiti vsakodnevnih dogajanj in opravkov in bi ne bil diapazon njegovih razsežnosti neskončno večji in visoko ali daleč nad vsem tem. A vse novice dajejo prednost samo obskurnostim in mednje se danes žal v poročanju o kulturi umešča tudi vse tisto, kar naj bi bila danes umetnost, pa je največkrat kvečjemu agitacija ali zabava. V ospredje prihaja to, kar je bilo nekoč trivialno. Ker ljudje ne berejo več celovitih umetniških besedil, vidijo danes odločujoči edino svetlo luč v striporomanih in stripih, ki so bili v času moje mladosti še prepovedani,

Med snemanjem filma *Otoki svetlobe ob kipu Draga Tršarja Janjica*, desno: direktor fotografije Bojan Kastelic in režiserka Alma Lapajne, foto Nina Rakoše, 2014

ker so odvrčali od integralnega branja. V svojem življenju nasploh doživljam v pogledih na umetnost, ne le na svet, resnično velike spremembe, ki so izraz tehnološkega razvoja in hkratnega očitno z njim povezanega umanjkanja individualnega ustvarjalnega duha; vse bolj je opazno tudi zavračanje vrednot, ki jih povezujemo z večnostjo in s slovenstvom, za razbiranje katerega v likovni umetnosti si je predvsem prizadevala tudi slovenska umetnostna zgodovina s Francetom Steletom in njegovimi učenci na čelu, medtem ko je mlajšim danes taka zavzetost že kar neumljiva. Tega se zavedam toliko bolj, ker sem največ sodeloval s starejšimi, danes že pokojnimi osebnostmi, ki so razločevale banalno zabavo od umetnosti, tako kot morda najbolj izrecno Pino Mlakar, a upam, da se bodo iz množice pojavov zasvetili tudi še dosežki izjemnih nadarjencev in občutljivih ljudi, ki jih bomo razpoznali kot upanje za prihodnost.

► **Skrbi in »temnih oblakov« ne manjka. Kje vi najdete svoj mir, uteho, tolažbo?**

Sam se življenju in umetnosti v njem nekako samodejno prepuščam, sicer pa se mi zdi življenje vse bolj podobno bežni prebujni v večnem snu. Že v času, ko sem študiral in sem iz študijskih knjig o poeziji razbral, da bi moral biti kot sodoben človek odtujen, sem se v bistvu počutil harmonično in zaenkrat me ni še nič tako zelo prizadelo, da bi moral zavestno iskati tolažbe in utehe. Očitno sem jo od vsega začetka našel v lepoti umetnosti, ki sem se ji sicer bolj pasivno predajal, a sem doslej vendarle z njo srečno živel. Ko sem prebiral stare romane, sem preživel ničkoliko življenj, v resničnem življenju pa sem bil zamaknjen v plodove ustvarjalnosti, tako da sem živel v bistvu dvojno življenje, duhovno in realno; slednje pa me ni posebno vznemirjalo, ker v njem nisem videl svojih življenjskih ciljev. Sicer ne

vem, če ni šlo pri tem le za varen odmik od realnosti, za zavetje, ki me je usmerjalo v lepše svetove; a v delovanju, ki mi je bilo najljubše, sem se vendar lahko prepuščal tudi navdihu, se pravi nareku od znotraj ali od zgoraj. Družbena vprašanja so me pričela ob tem sčasoma pritegovati le zato, ker sem opazal nevarno izrinjanje slovenščine in slovenstva v nekdanji Jugoslaviji, zato sem živo spremljal in po svojih skromnih močeh podpiral vstajenje slovenstva in se razveselil naše države, s katero žal danes ravnamo kot svinja z mehomo. Na razmere v svetu pa ne morem vplivati, a so gotovo zelo komplicirane, tudi zaradi zgodovinskih razlogov in zmot. A vseeno slepo upam v boljšo prihodnost in v duši še vedno negujem sanjo o lepoti in ohranjam blagodejno vzvalovan mir, v katerem se še živo spominjam vsega otroškega veselja, v katerem se mi je prikazal svet.

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

► Mojca Polona VAUPOTIČ

Razstava simbolike rastlin v Svetem pismu in drugih svetih knjigah

V Muzeju krščanstva v Stični je bila sredi meseca maja otvoritev zelo zanimive in vsebinsko bogate razstave z naslovom *Simbolika rastlin v Svetem pismu in drugih svetih knjigah*. Razstava je delo portugalskih avtorjev z Univerzitetnega vrta tropskih rastlin v Belemu. K sodelovanju gostujoče razstave v Muzeju krščanstva v Stični so muzealci povabili tudi Botanični vrt Univerze v Ljubljani. V njihovi zbirki je namreč mnogo rastlin, ki jih obravnava tako Sveto pismo kot tudi Tora, Koran, Talmud in Veda. Pomen tako velike zbirke, kot je ta, je prava priložnost, da lahko še natančneje spoznamo namen in simboliko rastlin.

Avtorji so pripravili izbor 50-tih rastlin, razstavljenno gradivo pa si je mogoče ogledati na panojih, znamenovane pa so tudi s spremljajočim besedilom, ki navaja njihovo simboliko. Ob odprtju razstave v Stični je prisostvovala soavtorica razstave, dr. Maria Cristina Duarte, vodja organizacijskega odbora SMD 2023, dr. José Sá Fernandes in dr. Jože Bavcon, ki je za razstavo pripravil zemljevid svetih rastlin iz ljubljanskega Botaničnega vrta.

Simbolika rastlin v svetih spisih je bogata in raznolika, saj so rastline živi in skrivnostni svet, ki predstavljajo duhovne resnice, naravne zakone in božanske lastnosti. Že antični viri so vplivali na oblikovanje krščanske simbolike rastlin in med njimi velja omeniti različne herbarije, farmakološke in medicinske priložnike, v katerih so opisane raznolike lastnosti zelišč in cvetlic. Kakšna sporočila torej zaznamujejo drevesa, sončnice, nekatere cvetlice, sadna drevesa, na primer granatno jabolko za kristjane, muslimane in jude?

Rastline so na razstavi predstavljene po temah. Med vsemi je velika čast namenjena drevesom, ki zaobjemajo zelo širok simbol. Simbolizirajo srečevanja, so nacionalni simboli različnih dežel po svetu in s tem kažejo na močan simbol življenja. Slovenijo še posebej zaznamujeta hrast in lipa. Drevo, ki je rastlo v rajskem vrtu, je oblikoval motiv *Arbor vitae* – simbol Kristusa, ki je pribit na križ v podobi ozelenega drevesa. V Svetem pismu se je zelo zgodaj izoblikovala simbolika rastlin, kot so denimo oljka, figovec, palma, cedra, vinska trta in številne druge, ki so imele že v staro-

krščanski umetnosti jasno izoblikovane simbolne vsebine. Pri tem je značilno, da se njihovi pomeni najpogosteje povezujejo z vsebinami, ki se vežejo na Kristusa in Marijo. Med najpomembnejše kristološko obeležene rastline spada vinska trta oziroma grozdje, ki je simbol evharistije. S Kristusom se povezuje tudi palma, ki je bila že v antiki simbol zmage in je v krščanstvu tako simbol Jezusovega zmagoslavja kot njegovega pasijona. Palma je v krščanstvu tudi splošni simbol mučencev. Pomembni simbol označujeta figovec in oljka; figovec je eno prvih dreves, ki jih Sveto pismo omenja, saj sta se Adam in Eva v rajskem vrtu s figovimi listi pokrila, ko sta spoznala, da sta gola. Še posebej veličastno simboliko zaznamuje oljka, ki je eno prvih udomačenih

dreves, saj se je oljčno olje uporabljalo pri najpomembnejših obredih, kot je maziljenje pri krstu in celo pri poslednjem maziljenju. Oljčna vejica sama pa je simbol miru in milosti. Oljčno olje uporabljajo tudi v islamu, saj z njim osvetljujejo mošeje. Vejice pa so imele veličastno vlogo že v času antike, da so iz njih spletali vence, ki so jih dajali na glave zmagovalcem olimpijskih iger. Človek že od nekdaj časti tudi dišavnice, kot so mira ali posvelija, cimet in bazilika. Ko je iz debel mire pritekla smola, so jo verniki uporabili kot dim pri svetih obredih, še posebej pa ima ta dišava častljivo mesto v krščanstvu pri darovanjih. Miro zelo cenijo tudi v drugih religijah, saj je dim, ki se dviga iz nje, povezava med zemeljskim in božanskim. Breskev je denimo zelo pomembna na Kitajskem, saj se pojavlja v nacionalnih mitih v zvezi z nesmrtnostjo. Granatno jabolko je s svojimi krvavo rdečimi semeni simbol tako v krščanstvu kot tudi v židovstvu in islamu. Prav v Koranu je poudarjen velik pomen semenom granatnega jabolka, ki raste v rajskem vrtu, semena pa izražajo bogato simboliko v nji-

hovi religiji. V židovstvu se granatno jabolko naša na zapovedi v Tori, saj judje verujejo, da je v jabolku 613 semen, toliko kot je zapovedi v Tori. V krščanstvu pa semena granatnega jabolka simbolizirajo trpljenje Jezusa in njegovo kri.

Od cvetlic je izpostavljena sončnica, ki prihaja iz Severne Amerike. Staroselci so njena semena zelo častili, saj so jih dajali v skledo in z njimi posipali grobove svojih pokojnih, da so jih ti imeli za popotnico v svet onostranstva. Veliko več pa je rastlin, ki se s svojim simboličnim pomenom navezujejo na Marijo. Bela lilija je uveljavljeni simbol njene čistosti, devištva in brezmadežnega spočetja; vrtnica je tradicionalni simbol Marijine ljubezni; jabolko, ki je v povezavi z Evo simbol greha, pa postane v Marijinih rokah simbol odkupljenja in odrešitve.

A to besedilo označuje le kanček celotne zgodbe, ki nam jo podarja razstava v celoti. Koordinatorica razstave dr. Dijana Pita da Costa je ob otvoritvi dejala: »Rastline ne poznajo meja, ne verskih in ne političnih; nas pa povezujejo skupaj na različne načine.«

Premisleki

Zdravnik dr. Janez Koprivec v Delu o evtanaziji

Vprašanje umetne prekinitve življenja je mnogo bolj zahtevno, kot je odločitev o drugem bloku nuklearke, pa o slednjem politikom še ni uspelo dobro razmisliti. Očitno predlagatelj referendumu uvedbo evtanazije uvršča med enostavnejše ukrepe. Evtanazija je mnogo bolj globoka dilema, kot je, na primer, vprašanje o zahtevani količini armature v betonskih konstrukcijah stavb, pa o tem laiki ne razpravljamo, čeprav bi z znižanjem železnih standardov pomembno pocenili gradnje. Kaj šele, da bi o tem odločali na referendumu, čeprav gre za naše hiše in naš denar, in to ob dejstvu, da so v Sloveniji večji rušilni potresi vseeno zelo redki. Z odločanjem laične množice bi se lahko rušile hiše, z uzakonitvijo evtanazije pa bomo porušili pomembne temelje naše družbe, ki se bo znašla v močvirju, kjer niti življenje ne bo več sveto. In če to ne, kaj pa sploh še? Priporočam, da si pogledate soočenje dveh filozofov dr. Pribca in dr. Ošlaja, profesorjev na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani iz še ne pregretega leta 2020, pa boste začutili, da vas predlagatelj referendumu postavlja pred dilemo, ki presega zmožnosti lastnega miselnega uvida velike večine glasujočih. In če v tem trenutku z gotovostjo ne vemo, kaj je dobro za posameznika in tudi za družbo, ostanimo pri naravi. Gozd še lahko razredčimo, če ga imamo, po tem nič več. Umetna smrt ni naravna, pa čeprav bi jo kdo hotel prodati za najbolj humano dejanje.

Občutek, da danes vem, kakšna bo moja volja o evtanaziji na smrtni postelji, je lažen. Pa sem videl mnogokrat, kako se odhaja iz tega sveta. Zato ne verjamem, da se lahko o tem vprašanju ustrezno odloči volilni najstnik. Še zase si ne upam trditi, kako bi se odločil, ko bo ura blizu in bi mi bila dana predlagana možnost. Lahko sicer

iz zapisa sklepete sami, ampak sklepete na podlagi besed petdesetletnika, ki mu zdravje vsaj v večji meri služi in ta z delom služi tudi družbi, kar pa so diametralno nasprotni poziciji zadnjih ur, ki jih pričakujem. Zato zna biti vaš sklep o volji pred zadnjo uro, tako kot moj zame in tudi za vas, povsem napačen. Možnost izbire je včasih bolj kot svoboda le novo prekletstvo. Zamislite si, da ste na neznani poti, ki pa je vendarle dobro uhojena. Po njej pridete na križišče, kjer se pot nadaljuje v dve novi stezi. Mir, ki ga je nosila ena sam pot, je izginil. Ljudi ni strah smrti, ampak umiranja. Z novo potjo (evtanazijo) bomo enačbo z eno neznanko zamenjali z enačbo z dvema neznankama. Da bo problem še večji, na križišču ne bomo sami, pa čeprav lahko precej osamljeni. Tam bodo stali dediči, ki jim bo lahko naša smrt postavila nove materialne temelje, državna blagajna, ki stalno stoka, da ni sredstev niti za pregrešno draga zdravila niti za pravkar rojene, mogoče celo nekdo, ki bi mu ledvica obupanega zaživela v telesu upajočega.

Urednica in arhitektka Nina Granda v Outsiderju o množični gradnji novih stanovanj

V Sloveniji imamo primere, ki dokazujejo, kako konfliktna in razdiralna so lahko ideološka poimenovanja. V oblikovanju javnega prostora je ideologija polpretekle zgodovine še vedno močno vpeta in žal pogosto preglasi pragmatično zavezanost skupni prihodnosti.

Toda tudi obljube o množični gradnji stanovanj so lahko le ideološke in orodje predvolilnega boja, saj jih brez premišljenega urbanističnega in razvojnega načrta ni mogoče uspešno izvesti. Takšen program v razvitejših družbah traja dvajset let. To precej presega en politični mandat. Prvi pogoj programov obsežnih stanovanjskih politik, ki so za prihodnost naše družbe zelo pomembni, je

zato sodelovanje. A žal ima ta beseda v sedanjem političnem kontekstu negativen pomen.

Poimenovanje ulic, trgov in parkov je politična odločitev, ki jo lahko sprejmemo relativno hitro. Množična gradnja kakovostnih stanovanj pa je dolgotrajen proces. Primer Seestadt, največji urbanistični razvojni projekt v Evropi, dokazuje, da je gradnja 10.500 stanovanj zelo kompleksen, dolgotrajen projekt, ki presega mandat in interese ene politične opcije.

Predsednik Zbora za republiko, nekdanji predsednik Državnega zbora dr. France Cukjati o slovenski družbi in epigenetiki

Vse kaže, da že imamo dve ločeni, različni družbi. Prva zagovarja načelo, da je ujetje vojne ujetnike nasprotnega tabora dovoljeno mučiti in pomoriti, nato pa jih zatajiti in pozabiti, druga pa čuti dolžnost, ohranjati jih v empatičnem spominu in jih spoštljivo pokopati. Prva meni, da si lahko izmišljamo različne spole in vse mogoče spolne odnose, druga pa skuša spolne odnose ohraniti v okolju stabilne ljubezenske zveze. Prva hoče zakonsko zvezo spremeniti v kakršnokoli zvezo, druga pa jo ohraniti kot zvezo moža in žene, ki naredi varno okolje dolgožive harmonije in rojstva ter vzgoje otrok.

Epigenetična načela se ustvarjajo in dedujejo skozi dolga časovna obdobja. Za ohranitev tradicionalnih »altruističnih« načel je potrebno trajno okolje, v katerem ta načela živijo in se vedno znova regenerirajo. Vse, kar je dobro in pomembno, je namreč po naravi bolj podvrženo spontani razgradnji. Zato je treba ohranjati in negovati družbe, organizacije, klube, zbornice, stranke ..., ki vključujejo avtentični altruizem in tradicionalna epigenetična pravila, na katerih temelji zahodna civilizacija. Ker se ta pozitivna epigenetična pravila dedujejo, ima tradicionalna krščanska družba, ki spoštuje kulturo življenja in se ne boji svojih otrok, izrazito evolucijsko prednost, ki jo je treba izkoristiti.

NOVICE

EVROPSKE VOLITVE. Znani so rezultati evropskih volitev. SDS kot nesporna zmagovalka bo v Evropskem parlamentu zasedla štiri stolčke, Gibanje Svoboda dva, Vesna, SD in NSi pa vsaka po enega. Tokrat bo Slovenija prvič zasedla devet stolcev namesto osem. Volilna udeležba je bila rekordna in je znašala 41,35 odstotkov. Tri največje stranke v Evropskem parlamentu so sedaj EPP, S&D in Renew.

Vir: Splet

Sočasno so volivci odločali še o štirih referendumskih vprašanjih: o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, o preferenčnem glasu na državnozbornih volitvah, o rabi konoplje v medicinski namene in o osebni rabi konoplje. Kot so pokazali rezultati, so volivci podprli vsa štiri referendumska vprašanja. Največ podpore sta dobila preferenčni glas in raba konoplje v medicinski namene.

SLOVENIJA PRIZNALA PALESTINO. Kljub obtožbam in opozorilom, da gre s tem za kršenje poslovnika, je Državni zbor na 73. izredni seji potrdil vladni predlog, da Slovenija prizna Palestino kot samostojno državo.

STAVKA ZDRAVNIKOV. Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije je 15. januarja 2024 začel stavko, ki bo trajala do preklica. Zahtevajo ureditev plačnega sistema zdravnikov v posebnem zdravstvenem stebru, določitev karijerne poti zdravnika in odpravo plačnih nesorazmerij in dvig plač starejšim zdravnikom. Stavka še vedno poteka in je s tem najdaljša stavka v zgodovini Slovenije.

INFOTOČKA ZA VRAČANJE V SLOVENIJO. Dolgoletna želja se je uresničila. Za vse, ki se želijo vrniti v Slovenijo, se priseliti ali sodelovati s Slovenijo, so sedaj vse pomembne informacije, kot so informacije finančne uprave, centrov za socialno delo, zavoda za zdravstveno zavarovanje itd., zbrane na enem mestu. To je info točka na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Namen točke je svetovanje in informiranje Slovencev in njihovih potomcev, ki živijo zunaj meja naše države. Torej ne gre le za državljane Republike Slovenije, ampak tudi za Slovence brez državljanstva oziroma njihove potomce.

Uradne ure so ob ponedeljkih med 15. in 17. uro in ob sredah med 7. in 9. uro. Tako je omogočen stik z ljudmi iz vseh časovnih pasov po svetu. V tem času je možno poklicati v pisarno, kjer pogovor poteka v slovenščini, seveda pa je možno vprašanja kadarkoli poslati tudi po elektronski pošti, kjer je komunikacija možna tudi v drugih jezikih.

NUK PRAZNUJE ČETRTO TISOČLETJE. Konec maja je potekala slovesna akademija ob 250. obletnici Narodne in univerzitetne knjižnice Slovenije. Dogodka se je udeležila tudi predsednica Nataša Pirc Musar, ki je poudarila, da nas »Narodna in univerzitetna knjižnica spomni, da se zgodovina slovenstva ni začela leta 1991, 1945 ali 1918, ampak mnogo prej« in je NUK označila kot temelj naše državnosti. Pomočnica ravnateljica za vodenje strokovnega dela Ines Vodopivec je poudarila

Te še poznamo, Slovenija?

► Stane GRANDA

»Slovenci so nori!« je v zadnjem času pogosto slišati med ljudmi. Podpirati vlado, katere predsednik nekaj govori in drugo dela, tako doma kot v tujini, ki besede ne drži in je na to celo ponosen, čigar stranka ruši parlamentarizem, ki uničuje sindikalno gibanje, pa se razglašajo za levo, ki nima političnega programa, ampak vse goji na sovraštvo do vrednot osamosvojitve in še bi lahko naštevali, je težko, če ne nemogoče razumeti. Slovenska država, največji dosežek Slovencev v zgodovini, je prav po zaslugi vladajočih na dnu domačega in mednarodnega ugleda! Biti ponosen Slovenec je za mnoge psovka. Postaja karikatura države. Skoraj vse nekdanje komunistične države so jo v gospodarskem razvoju že prehitele. V Sloveniji ključne gospodarske poteze vse bolj vlečejo Hrvati in Srbi, ki si sistematično in premišljeno kupujejo ključna slovenska podjetja v prehranski industriji in bančništvu. Izjava znanega podjetnika Mariborčana Walterja Wolfa, da si Srbija v zameno za Kosovo podreja našo državo, postaja vse bolj verjetna. V času pred zadnjimi evropskimi volitvami je celo prišlo na dan, da srbski predsednik določa vrstni red kandidatov na listi vladne stranke. Čeprav se sliši zgodba absurdna, ni samo mogoča, ampak celo zelo verjetna. Ključni mož v tej igri je ljubljanski župan Janković, ki tudi sicer na vse kriptično podpira bosansko Srbsko krajino, ki ruši daytonski sporazum, ki je osnova nastanka bosanske države. Tudi sicer ni v Sloveniji še nikoli v zgodovini živelo toliko Neslovencev kot sedaj. Celu na podeželju! Če k temu dodamo še dejstvo, da klasičnega slovenskega kmeta ni več, da obstajajo prebivalci podeželja, ki pa niso kmetje, je naša zavest o sodobni Sloveniji bolj ali manj sesuta.

”

Glasovanje predvsem kaže, da nas je Slovence boleznijo in starosti strah, ker ne moremo upati na medicinsko in človekoljubno pomoč.

Evropske volitve so pokazale prevlado Janševske stranke, ki je dobila dvakrat toliko poslanskih mest kot vladna, v celoti pa je razmerje med levo in desno opcijo 5 : 4, kar samo kaže na poglobljanje slovenske politične razklanosti. To smo bolj ali manj pričakovali. Da bi vladajoča koalicija privabila več volivcev, je volitve združila z referendumom o posesti in gojitvi konoplje, uvedbo preferenčnega glasu pri volitvah in evtanaziji – umoru iz usmiljenja. Čeprav so zdravniški krogi temu ostro nasprotovali, čemur se je pridružila še Cerkev, je vladni predlog dobil večinsko podporo. Ne veliko, toda dovoljšnjo za upoštevanje. Na podlagi tega izida vladna stranka razglašajo zmago nad opozicijo, ki je temu nasprotovala.

Čeprav so bili referendumski posvetovalni, torej neobvezni za vlado, to zadeve nič ne spreminja. Tudi ne dejstvo, da glasovanje kaže na premoč mest nad podeželjem, kar je že nekaj časa politična realnost. Čeprav gre na videz za ideološko zmago nad moralo in vero, pa je izid verjetno predvsem rezultat dejstva, da je slovensko zdravstvo sesuto, da bolan človek ne pride do zdravnika in ustreznega zdravljenja. Še več! Oskrba ostarelih se ne samo popolnoma sesuva, ampak obstaja zelo verjetna možnost, da je v prihodnosti ne bo več ali pa bo cenovna nedostopna. Glasovanje predvsem kaže, da nas je Slovence boleznijo in starosti strah, ker ne moremo upati na medicinsko in človekoljubno pomoč. Nenazadnje tudi zato, ker pobudniki evtanazije nikoli niso obsodili povojnih pobojev, ne zavzemajo se za pokop v Kočevskem rogu izkopanih mučencev, ne obsojajo, ampak podpirajo slovenski totalitaristični komunizem, ki je brez kančka vesti moril svoje rojake do konca(!) svojega obstoja, pa zato nihče ni bil preganjan. Zlorabe evtanazije v politične namene niso samo možne, ampak nadvse verjetne. In to množične! Vladna »zmaga« je dejansko njen največji poraz, moralna obsodba brez primere v zgodovini. Ljudje ji tako malo zaupajo, da jim je bližja evtanazija kot pa upanje na pomoč, za katero so vse življenje plačevali. Po dveh mesecih odsotnosti v bolnici in zdravilišču, ki sem ga večinoma sam plačal iz prihrankov, tam sem se pogovarjal z mnogimi sotrpini, to lahko trdim s polno odgovornostjo.

Je rešitev? Je! Ko bodo ljudje hoteli skrbeti za svojo sedanost in prihodnost, ne pa jo prepuščati v roke ljudem, ki temu niso dorasli in predvsem ne mentalno zmožni!

tri stebre delovanja NUK-a. Kot prvega je poudarila nacionalno funkcijo, ki temelji na zbiranju slovenike, kot drugega univerzitetno funkcijo – podporo znanosti, raziskovanju in študiju –, tretji steber pa je digitalna knjižnica Slovenije.

OBETAJO SE NOVI DAVKI. Kot kaže, nova davčna reforma ne bo kaj prida. Delodajalci in trgovci poudarjajo, da razbremenitve plač ni na vidiku, obetajo pa se nove obremenitve. Tako bo po novem povišan DDV na sladke pijače, predlagana je tudi izdaja računov na avtomatih.

KONFERENCA JEZIKI SOŽITJA. V začetku junija je v Centru humanističnih znanosti ZRS Koper potekala mednarodna znanstvena konferenca Jeziki sožitja, jeziki konflikta. Konferenca je bila v znamenju 30-letnice Znanstveno-raziskovalnega središča Koper, 50-letnice SLORI – Slovenskega raziskovalnega inštituta Trst in skorajšnje 100-letnice INV – Inštituta za narodnostna vprašanja Ljubljana. Ključna beseda srečanja je bila moč kot ključni družbeni proces, ker vsaka družba temelji na vrednotah in institucijah, ki imajo v tej družbi določeno moč.

ŠPORT

NOGOMET. Slovenska ženska nogometna reprezentanca je v četrti tekmi kvalifikacij za evropsko prvenstvo 2025 v gostih premagala Latvijo s 4 : 0. S tem si je že zagotovila napredovanje v ligo B. Po uvođenih zmagah proti Moldaviji (2 : 0) in Severni Makedoniji (5 : 0), v začetku junija pa so v razmaku petih dni še dvakrat premagale Latvijo. V Murski Soboti so jih premagale s 6 : 0, v Rigi pa s 4 : 0. Kvalifikacije imajo dva cilja: uvrstitev na EP in biti čim višje uvrščen za prihajajočo Ligo narodov, ki bo na sporedu v sezoni 2025/26.

ODBOJKA. Slovenski odbojkarji so drugi turnir Lige narodov v Fukuoki na Japonskem končali z zmago proti Bolgariji, ki so jo porazili s 3 : 0. Tako je ekipa na lestvici lige napredovala na drugo mesto, na lestvici mednarodne zveze, ki bo odločala, kdo bo odšel na olimpijske igre v Pariz, pa je obdržala prednost.

KAJAKAŠTVO. Kajakašica Eva Terčelj je zmagala na tekmi svetovnega pokala v kajakaškem krosu, ki je začetek junija potekal v Augsburgu. To je njena prva zmaga v tej olimpijski disciplini in odlična napoved pred igrami v Parizu. V finalu četverice je že po nekaj vesljajih prevzela prednost in jo tudi obdržala. To je druga slovenska zmaga v kajakaškem krosu, prva je bila dosežena leta 2016.

Eva Terčelj, Vir: splet

KOLESARSTVO. Primož Roglič je še drugič v karieri skupni zmagovalec Dirke po Dolineji. Zmago na generalki pred Dirko po Franciji mu je uspelo pridobiti za vsega osem sekund. Vmes je žal padel, vendar se je vrnil še močnejši. Čeprav je po njegovem slabšem nastopu na dirki Pariz–Nica marsikdo dvomil o njegovi ekipi, so sedaj dokazali, da so bili dvomi neupravičeni. To je njegova 84. poklicna zmaga, s katero je dokazal, da po 10 letih kariere še vedno lahko konkurira najboljšim.

MOTOKROS. Na Veliki nagradi Latvije v Kegumsu je Tim Gajser v obeh vožnjah osvojil drugo mesto in znova prevzel vodstvo v skupnem seštevku svetovnega prvenstva elitnega razreda motokrosistov. V prvi vožnji je zaostal za Nizozemcem Jeffreyjem Herlingsom (KTM), v drugi pa za Špancem Jorgejem Pradom (gas).

SMUČARSKI SKOKI. Planica je uradno postala gostiteljica svetovnega prvenstva v smučarskih poletih leta 2028. Dolina pod Poncami bo SP gostila že osmič: prvič ga je leta 1972, zadnjič pa leta 2020. Planica ni imela protikandidata, tako da je razglasitev na kongresu Mednarodne smučarske zveze (FIS) predstavljala uradno potrditev. Kot je zapisala smučarska zveza Slovenije, je bila kandidatura oddana tudi z željo, da bi dolina pod Poncami čez štiri leta prvič gostila boje skakalke za medalje na tekmi svetovnega prvenstva v poletih.

Računalničar

1. Kaj je na fotografiji?

PITKONVICA

ŠIMAK

REP NOSIN
ČARULANNIK

BATILIČN
NIKUNALČAR

BUS ČUKLJ

ŠASLUKLE

KALTISNIK

ZVONČKI

2. Dopolni stavke z ustreznimi besedami.

računalničar	računalniški tečaj	internetna povezava	slušalke	spletni strani
a) Dokument sem shranila na _____.	f) Babica in dedek obiskujeta _____.	g) A imaš ti barvni _____?	h) Podatke najdeš na njihovi _____.	i) Najboljše so brezžične _____.
b) Tukaj je zelo slaba _____.	g) A imaš ti barvni _____?	h) Podatke najdeš na njihovi _____.	i) Najboljše so brezžične _____.	j) A je to _____ s slovenskimi črkami?
c) Brat je po poklicu _____.	h) Podatke najdeš na njihovi _____.	i) Najboljše so brezžične _____.	j) A je to _____ s slovenskimi črkami?	
d) A mi poveš svoj _____?	i) Najboljše so brezžične _____.	j) A je to _____ s slovenskimi črkami?		
e) Če želite poslušati glasbo, morate vklopiti _____.	j) A je to _____ s slovenskimi črkami?			

3. Vstavi besede v pravilni obliki.

ALI STE VEDELI?

- V petdesetih letih _____ (prejšnje stoletje) so računalnike imenovali »elektronski možgani«.

- Elektronska pošta je obstajala že dolgo pred _____ (svetovni splet).
- HP, Google, Microsoft in Apple so _____ (računalniško podjetje), ki so začela delovati v garaži.
- Vsak mesec se pojavi približno 6000 novih _____ (računalniški virus)
- Strah pred _____ (sodobna tehnologija) se imenuje tehnofobija.
- Višina _____ (prvi računalnik) je bila 2,5 metra, tehtal pa je približno 30 ton.
- Med gledanjem v _____ (računalniški zaslon) v povprečju pomežiknemo 7x na minuto.
- Prvo _____ (računalniška miška) so naredili iz lesa.

4. Reši rebusa.

4 2 3

K = N

Rešitev: _____

R = P

T = V

4 2 3 4 5 6

Rešitev: _____

5. Ali poznaš besede?

Kako se imenuje električni vodnik iz ene ali več med seboj izoliranih žic, obdan z zaščitnim slojem?

- vrv
- kabel
- drog

Kako se imenuje elektronska naprava, ki omogoča prenos podatkov med računalniki po telefonskem omrežju?

- tiskalnik
- televizija
- modem

Kako se imenuje napaka v programski kodi računalniškega programa, sistema?

- hrošč
- pajek
- zebra

Kako rečemo enemu pritisku navadno levega gumba na računalniški miški?

- klik
- tipka
- pritisk

Kako se imenuje orodje za samodejno prevajanje (delov) besedil iz enega jezika v drugega?

- slovar
- prevajalnik
- pravopis

Kako se imenuje računalniški program, ki se je sposoben razmnoževati in širiti z enega računalnika na drugega, pogosto z namenom povzročati škodo?

- škodljivce
- email
- virus

REŠITVE:

- tipkovnica, miška, prenosni računalnik, tablični računalnik, usb ključ, slušalke, tiskalnik, zvočnik
- a) usb ključ, b) internetna povezava, c) računalničar, d) elektronski naslov, e) zvočnik, f) računalniški tečaj, g) tiskalnik, h) spletni strani, i) slušalke, j) tipkovnica
- prejšnjega stoletja, svetovnim spletom, računalniška podjetja, računalniških virusov, sodobno tehnologijo, prvega računalnika, računalniški zaslon, računalniško miško
- ekran, tipkovnica
- b, c, a, a, b, c

Igra za učenje jezika: SMEŠNA DARILA

Igralci sedijo okrog mize. Na učiteljev znak vsak svojemu desnemu sosedu na uho zašepeta, kaj bi mu rad podaril, levemu sosedu pa pove, kaj naj naredi s tem darilom. Na koncu vsi po vrsti pojasnijo, kaj so dobili za darilo in kaj naj z njim počnejo. Pri tem lahko pride do smešnih in zanimivih misli. Primer: **Dobim računalnik in ga moram porisati s kreda.**

Zidava cerkve Marije Pomagaj

Letos so v Slovenski hiši v Buenos Airesu slovesno praznovali 50-letnico blagoslovitve cerkve Marije Pomagaj, vendar je že prej, ob nakupu leta 1954 bilo v načrtih, da bo v Slovenski hiši stala cerkev. Že ob blagoslovitvi leta 1956 je škof dr. Gregorij Rožman napovedal: »Prišel bo čas, ko boste tudi Slovenci v Argentini imeli svojo dvorano in svojo cerkev, če boste držali skupaj.« Nujna po lastni dvorani in društvenih pisarnah je bila razlog, da je bilo leta 1962 najprej temu zadoščeno, leta 1971 pa je bil za božič vzidan temeljni kamen za cerkev.

Dela so se takoj pričela; v naslednjih dobrih dveh letih je bilo treba postoriti marsikaj. Najprej je bilo treba staro stavbo porušiti in posekati kar nekaj visokih in močnih palm, ki so krasile vhodni vrt. Ostala je le ena pred vhodom v cerkev (pa jo je bilo treba kasneje iz varnostnih razlogov tudi odstraniti). V gradnjo so bili vključeni mnogi slovenski gradbeniki, obrtniki in podjetniki. Za načrte je poskrbel arh. Marjan Eiletz in povabil tudi slovenske umetnike, da so s svojimi deli izdelali in okrasili notranjost cerkve.

Poleg cerkve so bili sezidani tudi prostori za šolske dejavnosti. Do tedaj so se učenci, dijaki in tečajniki morali porazporediti po prostorih, ki niso bili najbolj primerni ali prilagojeni za pedagoške dejavnosti. V tej stavbi pa je poskrbljeno za vse to in pouk je dosti bolj prijeten.

Med rušenjem starega sprednjega dela stavbe

Cerkve v gradnji

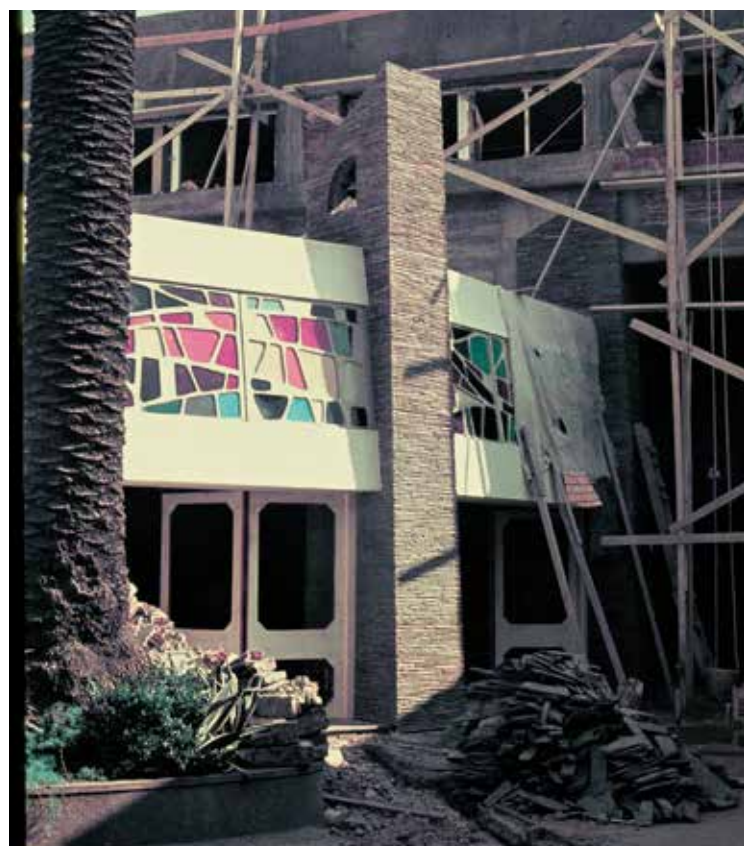
Arh. Jure Vombergar pri vzidavanju barvnih oken.

Med božično polnočnico msgr. Anton Orehar blagoslavlja temeljni kamen, ki sta ga vzdala arh. Marjan Eiletz in gradbenik Jernej Štefe.

Prostor, na katerem danes stoji cerkev Marije Pomagaj.

Pogled z dvorišča

Prvi vtisi, kako bo izgledala notranjščina cerkve.

Novi prostori, namenjeni pouku učencev, dijakov in udeležencem raznih tečajev

Tino MAMIĆ

ZNAČILNI SLOVENSKI PRIIMKI

Zupančič je županček

Priimek je izpeljan iz priimka *Zupan*. Sinovi Zupana so postali *Zupančiči*. Mali Zupani. Zupančki.

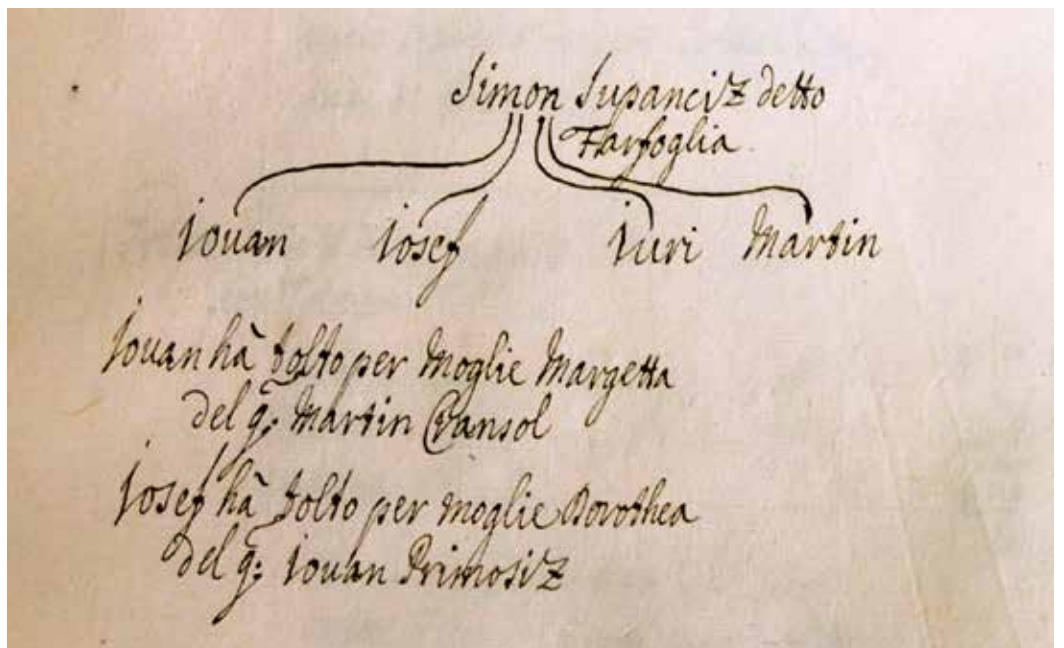
Osnova je staroslovanska in slovenska beseda župan. To pomeni človeka z uglednim statusom, glavnega na vasi ali tudi širše. Župan je bil vodja župe. Najstarejše slovenske župe so osnovne enote združevanja ljudi na stopnji, ki je višja od družine. Župa je obsegala največkrat več vasi. Beseda župan se je ohranila v skorajda istem pomenu vse do danes.

O samem izvoru besede župa pa jezikoslovci še niso rekli zadnje besede. Tri hipoteze so: da gre za avarskega velikaša, za visokega slovanskega plemiča ali za kotanjo/dolino/kotlino. Slednjo razlago omenja dr. Marko Snoj in omenja, da je v bohinjskem narečju beseda ohranila pomen kot vaška skupnost ali vaški zbor vse do 19. stoletja.

Zupančič je samo ena različica izpeljank iz priimka *Zupan*. Tu so še *Zupanič*, *Županič* in *Župančič*. Slednji je, kot vidimo po končnici, priseljen. A tu je še precej bolj znan, po drugi strani pa precej redke priimek *Župančič*. Pri prepisovanju priimka *Zupančič* se največ napak zgodi ravno začetnici in ljudje velikokrat *Zupančiča* zamenjamo v *Župančiča*. A kot pravi jezikoslovec Pavle Merku, je *Župančič* precej mlad priimek: »To je bila beseda, ki je pomenila kmeta. In ker je bilo ogromno kmetov, imamo toliko *Zupanov* in *Zupančičev*. Bil pa je samo en *Župančič*, ki si je sam spremenil priimek, ker je bil iz bogate družine in je hotel biti uglednejši od preprostega kmeta.« To je pokojni zamejski znanstvenik povedal v intervjuju z Bernardom Nežmahom, ki je doživel tudi svojo knjižno izdajo.

Priljubljeni pesnik Oton Župančič (1878–1949) je do leta 1908 nosil priimek *Zupančič*, potem pa si je dodal strešico. Njegov oče Franc *Zupančič*, ded Franc *Zupančič* in praded Franc *Zupančič*, so bili doma iz Selišč pri Dolenjskih Toplicah. Naj kot zanimivost omenimo, da se je Otonova hči poročila in dobila priimek – *Kmet* ...

A jezikoslovec Merku vendarle ni imel prav, ko je vse *Župančiče* dal pod eno streho in jih pripisal Otonu. Slednji namreč ni imel toliko potomcev, da bi število lahko do danes tako naraslo. Po drugi

Najstarejši rodovnik *Zupančičev* je iz daljnega 16. stoletja. Hrani ga Državni arhiv v Trstu (Archivo della Torre e Tasso, b. 229, fasc. 1, zv. 4, str. 89).

strani pa najdemo *Župančiče*, ki so bili rojeni na povsem drugih koncih Slovenije. Nekateri sodobni slovenski *Župančiči* pa so verjetno tudi potomci priseljencev s Hrvaške, kjer danes živi 370 ljudi s priimkom *Župančič*.

Zupančič je peti najbolj pogost priimek v državi. Ima ga 4878 ljudi. *Župančičev* je, logično, precej manj, samo 39. *Zupančič* je endemični slovenski priimek, ki ga zunaj meja Republike Slovenije najdemo le za vzorec. To pa ne pomeni, da se *Zupančiči* niso selili. V ZDA živi 2180 *Zupancicev*, med temi pa so gotovo tudi nekdanji *Zupančiči*. Na Hrvaškem živi še 23 *Zupančičev* in 14 *Zupančičev*.

Verjetno najstarejša omemba priimka *Zupančič* je bila v Šempolaju, rosnem kraju pisatelja Alojza Rebule na kraškem robu pri Nabrežini zahodno od Trsta. Leta 1494 so v Devinski urbar zapisali ime SENO SUPANCZICZ. Katero ime je to, ni jasno, verjetno pa je kaka črka napisana narobe. Stoletje kasneje pa v urbarju za gospostvo Devin (1588) tega priimka ni več. Ga pa najdemo v bližnjih vaseh Sela na Krasu (*Simon Supanciz*) in v Novi vasi (*Luckin Suppanciz*). V tem urbarju je tudi zapisan najstarejši rodovnik *Zupančičev* na svetu. Žal rodovnika zaradi pomanjkljivih matičnih knjig ne moremo povezati s sodobnimi Kraševci in sodobnimi *Zupančiči*.

Naročite svoje družinsko drevo!

00-386-31-646-870
info@tinomamic.eu
www.tinomamic.eu

Dežela, ki jo nosim v srcu

Fotografski natečaj Moj košček Slovenije postaja tradicionalen. Prvič smo ga razpisali v koronskem letu 2020. Naleteli smo na zelo lep odziv, zato smo sklenili, da ga bomo razpisovali bienalno, tako da je vmes leto, ko lahko pripravimo razstavo in fotografije predstavimo širši javnosti.

Na obeh dosedanjih natečajih je sodelovalo 78 fotografov iz 15 držav s 400 fotografijami. Strokovna žirija iz vseh treh Slovenij (Danijel Bukovec, Italija; Vincenc Gotthardt, Avstrija; Marko Vombergar, Argentina; Polona Avanzo in Tamino Petelinšek; Slovenija) pa je na vsakem od natečajev nagradila deset fotografov.

V letu 2021 smo nato pripravili prvo razstavo in leta 2023 drugo. Na vsako smo poleg nagrajenih od vsakega sodelujočega uvrstili po eno fotografijo in tako pred gledalce postavili pester kolaž utrinkov, ki jih navdihuje ljubezen do Slovenije, slovenskih korenin, slovenstva.

Letos natečaj razpisujemo že tretjič, saj bi znova radi Slovence tako iz slovenskih skupnosti po svetu kot iz matice spodbudili, da se ozrete okoli sebe in v svoji bližini fotografirate tisto, kar vas v tujini spominja na Slovenijo, na vaše slovenske korenine ali pa da nam skozi svoj objektiv osvetlite svoj najljubši košček Slovenije. Ni nujno, da je ta vaš košček eden izmed slovenskih turističnih biserov. Lahko je tudi skrivni kotiček na domačem vrtu, klopca v parku, kjer večkrat posedate ali pa gorski vrh, s katerega opazujete

sončne zahode. Naša želja je, da svojim posnetkom dodate še kratek zapis, zgodbo ali komentar in tako širše predstavite svoj pogled.

K sodelovanju vabimo tako ljubiteljske kot profesionalne fotografe, in to vseh generacij. Tiste, ki ne greste nikamor brez fotoaparata kot tudi vas, ki trenutke najraje ujamate s telefonom. Že na prejšnjem natečaju smo ponudili možnost, da nam svojo zgodbo poveste s fotografsko serijo, ki jo sestavlja 4–6 fotografij in poslali ste nam res čudovite zgodbe. Letos pa obema kategorijama dodajamo še tretjo, ki je namenjena otrokom in mladostnikom do 15. leta starosti. S tem želimo spodbuditi razmislek o Sloveniji in slovenskih koreninah tudi pri zelo mladih.

Za sodelovanje se prijavite s prijavnico, ki jo najdete na naši spletni strani (www.rafaelova-druzba.si), fotografije pa lahko pošljete po elektronski poti ali po pošti. Vsak avtor lahko predloži največ 5 po-

samičnih fotografij in 2 seriji, nagrajena pa bo lahko le ena avtorjeva fotografija ali serija.

Fotografije zbiramo **od 1. junija do 30. septembra 2024**. V mesecu oktobru bo strokovna žirija pripravila izbor trinajstih najboljših fotografij in serij. Ocenjevali bodo tako tehnično dovršenost fotografije kot tudi njeno sporočilo. Desetim avtorjem izbranih fotografij ali serij bomo podelili denarno nagrado v višini 40 EUR, tri najbolj ocenjene otroške fotografe pa bomo nagradili z darilnimi vstopnicami za Woop doživetje v vrednosti 40 eur.

Nagrajene fotografije bomo objavili na naslovnici revije Naša luč (ali v kakšni drugi njeni rubriki, npr. v Slovenski razglednici), v letu 2025 pa zopet načrtujemo tudi razstavo.

Tako, ne čakajte in ne odlašajte. Prihajajo počitnice in če še niste ujeli svojega najljubšega koščka Slovenije, je sedaj pravi čas. Ne glede na to, kam vas bo zaneslo poletje, svoj košček Slovenije lahko najdete marsikje, saj je Slovenija vendarle dežela, ki jo nosite v svojem srcu.

Tatjana Splichal, ena od nagrajenk prvega natečaja iz leta 2020

»Slovenija – vseeno, v katero smer me zanese pot. Lepa si, Slovenija. Prelepa. Veliko besed bi bilo potrebno napisati o zoreči pšenici v Prekmurju, pogledu na Sečoveljske soline in vsem, kar je vmes. Lepa si, Slovenija. Jaz sem doma na robu Sorškega polja in o lepoti svoje domovine pomislim zares vsakič, ko se peljem domov. Na Jeprci zavijem proti Škofji Loki in potem se po kakšnem kilometru poti ozrem proti lipi sredi njiv. Tista lipa me pozdravi, ko se peljem mimo in vedno ji rečem: »Kako zelo si lepa, Slovenija.« Lepa v vseh letnih časih in drugačna v vsaki uri dneva.«

Letos zopet
FOTONATEČAJ

2024

Moj košček Slovenije

DEŽELA, KI JO NOSIM V SRCU

od junija do septembra

36. romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Nedelja, 4. avgust 2024

Program:

10.30 – predavanje umetnostnega zgodovinarja dr. Ferdinanda Šerbelja,

12.00 – slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik,

13.00 – po maši bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program.

Dogodek organizirata *Rafaelova družba* in *Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi*.
Tudi letos se bo možno udeležiti romanja treh Slovenij na Svete Višarje s programom enodnevnega romanja Turistične agencije Trud.

Več informacij na: trud@trud.si ali **01 360 28 20**.

VIŠARSKI DNEVI MLADIH 2024

KDAJ: 1. do 4. 8. 2024

KAM: PORABJE IN SOMBOTEL

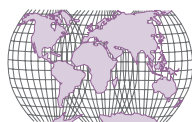
Preden dokončaš svoj počitniški načrt, počakaj!

Če si star med 20 in 30 let, moraš zagotovo vanj uvrstiti tudi Višarske dneve mladih.

Med 1. in 4. avgustom se bomo potepali po Porabju, obiskali Sombotel in se povzpeli na Svete Višarje.

Več informacij na:
www.rafaelova-druzba.si

Prijave zbiramo na:
rafaelova.druzba@siol.net

BENE LUKS

BRUSELJ

Praznik svete birme in prvega svetega obhajila

V soboto, 1. junija, je bila ob 18. uri v kapeli SPC v Bruslju sveta birma. Birmo je prejelo pet birmancev: brat in sestra Ema in Tine, brat in sestra Arja in Gaber ter Maks. Gaber in Tine sta istočasno šla tudi prvič k svetemu obhajilu. Skupina se je z njihovimi starši dobrih šest mesecev pripravljala na ta slavnostni dogodek. Vsaka družina je en-

krat pripravila nedeljsko bogoslužje, dvakrat do trikrat na mesec so se zbirali pri katehezi in se poglobljali v vsebino prvoobhajilnega in birmanskega praznika. Na koncu priprav so opravili tudi zakrament svete spovedi in skupaj s starši in botri pripravili lep praznik. Birmo jim je s škofovim dovoljenjem podelil župnik dr. Zvone Štrubelj.

V nedeljo, 2. junija, je bila ob 10. uri slovesnost prvega svetega obhajila. Sedem prvoobhajancev je prvič pristopilo k oltarju in prejelo hostijo,

Med obredom svete birme

Eliza prvič pri svetem obhajilu

Letošnji birmanci v novi kapeli SPC v Bruslju

Jezusa v podobi sv. Rešnjega telesa. Njihova imena so: Eliza, Irenej, Benjamin, Natanael, Vid, Lev in Leon. Tudi prvoobhajanci so se na praznik pripravljali skupaj s svojimi starši. Vsaka družina je v šestmesečni pripravi enkrat pripravila nedeljsko bogoslužje, tako da je pripravila doma

spečen kruh za na oltar, okrasila kapelo, se pripravila na branje beril in pripravila prošnje vernikov. Dvakrat do trikrat na mesec so se otroci in starši zbirali na katehezah, skupaj so odkrivali vsebino zakramenta svete evharistije in spovedi. Moram priznati, da so bili otroci dobro pripra-

vljeni na ta posebni praznik, k temu so jim v veliki meri pomagali njihovi starši sami, ki so se z njimi pripravljali na ta praznični dan.

Če seštejemo letošnje birmance in obhajance, jih dobimo dvanajst. Prav toliko je bilo apostolov. Naj jim milost svete birme in milost evha-

ristije pomaga, da bodo zares žive Jezusove priče, tako kot so bili apostoli. V bruseljski slovenski skupnosti pa živi kamni Kristusovega skrivnostnega telesa. Bog naj vas spremlja in blagoslavlja še naprej!

Poročilo je pripravil župnik, dr. Zvone Štrubelj

Letošnji prvoobhajanci pri oltarju

Prvoobhajanci med mašo

Prvoobhajanci ob domačem kruhu in prvoobhajilni torti

Skupnost, ki je k oltarju pospremila prvoobhajance.

FRANCIJA

FREYMING-MERLEBACH

26. maja, zadnja nedelja v mesecu, smo se pri maši zbrali številni verniki. Ob besedah župnika Jožeta Kamina smo se pri pridigi poglobili v smisel Svete Trojice. Lepo je obrazložil pomemb-

nost besed Oče, Sin in Sveti Duh, in poudaril, da so to besede, ki jih izgovarjamo ob vsaki molitvi, ko se pokrižamo.

Koledar nam je ob tem dnevu, 26. maju, tudi naznanil, da se praznuje materinski dan. V molitvi smo se spomnili vseh navzočih mater in

predvsem pomislili na vse osamele in trpeče, ki jim je dom ostarelih postal drugi dom. Župnik Kamin je toplo pozdravil vse navzoče, predvsem posvetil pozornost navzočim materam in pridal čustveno spoštovanje ter omenil, kako sveta je mati in njena vloga v življenju. In prav ob

omenjenem dnevu s skromno gesto, šopkom cvetja, se lahko razveseli nešteto materinih src. Ni vsaki materi dana sreča, da bi jo kdo obiskal ob omenjenem dnevu, ker mnoge živijo po domovih, oddaljene od svojih najdražjih in velikokrat zapuščene, zato ji podarjen skromen šopek raz-

8. aprila, prvi postanek romarjev iz Rogaške Slatine v Merlebachu

veseli dan in v srcu se dvigne žarek sreče, da ni popolnoma pozabljena na svetu.

In vendar nešteto src mater krvavi od žalosti zaradi osamljenosti na svetu.

Tudi cvetličarne se ob tem dnevu obložijo z različnim cvetjem in nudijo mimoidočim nakup.

Rože so simbol veselja in preseñčenja. Posebno ob omenjenem prazniku povzdignejo čustvo veselja, morda so veliko preseñčenje, a tudi velika žalost osamljenih mater na materinski dan.

Naslednjo nedeljo, 2. junija, smo se pri maši ponovno zahvalili Bogu za vsa lepo preživeta celodnevna srečanja in vsa srečanja prvega polletja. In poglobili molitve na čast sv. Rešnjemu telesu, kateremu je posvečen mesec junij. Saj skozi junij odmevajo pesmi Srca Jezusovega, ki slavijo sveto Rešnje telo.

Jules Bauden prejema zakrament svete birme po rokah generalnega vikarja Olivierja Riboulota.

Maxence Bauden pristopa k zakramentu svete birme, ob njem mama Emanuela.

Pavla Stopar navdušeno prepeva pri vsaki maši v Mericourtu.

V njeni pesmarici so pomembne podobice kot je ta ob srebrni maši slovenskega župnika Valentina Župančiča.

Po vsaki maši, tako tudi sredi maja, se dobimo ob prijetni mizi v Mericourtu.

Prav ob tem velikem prazniku se moj spomin vrača na praznovanje sv. Rešnjega telesa, doživetega v moji mladosti. Cel teden pred praznikom smo se otroci pripravljali na veliko slovesnost procesije po vasi in tudi okrog, kjer so se nahajale vaške kapelice. Bile so vse svečano okrašene. Procesija s sv. Rešnjim telesom se je začela pred cerkvijo. Gospod župnik je slovesno nosil monštranco, se ustavil pred vsako kapelo in pevski zbor je čudovito prepeval in polnil srca navzočih. Procesija se je odvijala okrog vseh kapelic, za katere sem kot mlado dekletce z veseljem pripravljala in zbirala cvetne liste v košarico, pripravljeno za potresanje pred vsako kapelo, ki jih je bilo skupno kar pet. Bili smo otroška skupina, vsi oblečeni v bela oblačila kot prvoobhajanci. V srcu je bil občutek ponosa, globoke slovesnosti in svetosti.

Ob omenjeni prvi nedelji meseca junija in ob zadnjem skupnem kosilu pred počitniškimi meseci smo se ponovno gostili ob dobrotah, ki

Kar 59 jih je prišlo na obisk in skupno kosilo z gospodom Sandijem Osojnikom in Jožetom Vehovarjem, nekdanjim sošolcem v ljubljanskem bogoslovnem semenišču.

nam jih je pripravil naš župnik Jože Kamin. Srečanje je bilo zadnje pred počitnicami in zaželeli smo si lepih počitniških dni. Saj v juliju in avgustu ni društvenih srečanj. Sta meseca, ki odpirata druge poti in

predvsem oddiha. Sleherni si izbere pot zasluženega počitka po želji. To je čas, ko se bodo ceste zgostile in barvasta kača voznikov se bo vila in povzročala zastoje, ki vsekakor niso prijetni.

Vsak, ki se poda na pot, ima v srcu željo, da dospe srečno na zaželeni izbrani cilj počitnic, predvsem oddiha, ki se prileže po dolgih mesecih službenega dela. Vsakovrstne počitnice se krojijo in želje so tiste, ki jih človek

goji in pripravlja tekom celoletnih delovnih dni.

Pogostokrat so želje vrnitev v domači kraj, ob užitku toplih sončnih dni, tople morske obale. In vesel je

vsak, ko na cilju lahko objame starše, svojce ali prijatelje.

Naj bo že karkoli, počitniški čas se vsakemu prileže. In vsakemu, ki se bo podal na dolgo pot, želimo, naj

ga spremlja Božja Mati in ga ogrne s svojim plaščem za srečen cilj in srečen povratek.

Vsi, ki boste preživeli počitniška meseca doma, lepo vabljeni

15. avgusta v Thicourt. Brezjanska Mati nas vabi in pričakuje, da jo skupno počastimo.

Jožica Curk

Na zadnjem celodnevem srečanju pri strežbi aperitivnega prigrizka

Po maši pri vsakem celodnevem srečanju pred Najsvetejšim molimo za vse žive in pokojne.

NEMČIJA

AUGSBURG

Prireditev ob 45. obletnici društva Drava Augsburg

V soboto, 11. maja, je v Augsburgu potekala kulturna in družabna prireditev ob 45. obletnici delovanja SKŠD Drava Augsburg.

Pozdravnemu nagovoru predsednice društva Brigite Savski je sledil bogat kulturni program. Nastopile so slovenske folklorne skupine iz Augsburga, Münchna in VAL Piran iz Slovenije. Kot poseben gost je nastopila hrvaška folklorna skupina. Videli smo celo paletu narodnih plesov iz različnih slovenskih pokrajin (Primorske, Dolenjske, Gorenjske

idr.) ter iz Hrvaške. Skupine so nastopale v narodnih nošah različnih pokrajin, tako da smo gledalci občudovali bogato in pestro kulturno dediščino.

Na prireditvi so nas nagovorili ugledni gostje. Med temi gre izpostaviti predvsem nagovor generalne konzulke Maše Šiftar, ki nam je namenila prijazne in spodbudne besede. Šiftarjeva je s strani generalnega konzulata predsednici društva Brigiti Savski podelila posebno priznanje in čestitala celotnemu društvu, ki organizira različne aktivnosti.

Sledila je družabna prireditev z ansamblom iz Slovenije, ki je poskrbel za vesele in plesne melodije ter za dobro vzdušje.

Nastop domače folklorne skupine Drava

Govor generalne konzulke Maše Šiftar iz Münchna

Kot gost je zaplesala hrvaška folklorna skupina.

Fotografije in videe s prireditve si je mogoče ogledati na facebook strani društva Drava Augsburg

in Slovenske katoliške misije Augsburg.

Avtor: Marko Cerar

Po večerji je donelo ubrano prepevanje skupine Bird-Land.

Pogostitev vokalne skupine Bird-Land

Limburg – Lindenholzhausen v Nemčiji je bil od 9. do 12. maja kraj prireditve, imenovane Harmonie-Festival. Zbralo se je čez 170 pevskih in folklornih skupin z okrog 5000 udeleženci. Festival Harmonie je že od ustanovitve leta 1981 po vsem svetu znan kot festival izmenjave med kulturami ter spodbuja mir in mednarodno razumevanje. Slovenijo je letos

na omenjeni prireditvi zastopala vokalna skupina Bird-Land. V sredo, 8. maja, so mladi pevci in pevke prišli do Augsburga, kjer so prenočili. Ob prihodu sta jih sprejela in pozdravila župnik Roman Kutin v imenu Slovenske župnije in predsednica Brigita Savski v imenu društva Drava. Sledila je pogostitev z okusno večerjo. Zbor Bird-Land je zapel v zahvalo za izkazano pozornost pred odhodom na počitek kar nekaj pesmi. Ubrani gla-

Bird-Land z gostitelji v Augsburgu

sovi so ekipi, ki je pripravila večerjo, segli globoko v srce. Bila so izrečena pohvalna mnenja, da je možnost slišati tako zvoneče glasove, za mizo v neposredni bližini, res nekaj izrednega. Naslednji dan je pevka skupina nadaljevala pot do Limburga, kjer je odlično opravila naloge, ki jih je imela v svojem programu.

Pokojna Marija Gaube

Marija Gaube, rojena Krmek, se je rodila 9. aprila 1937 v kraju Lenart v Sloveniji. Odraščala je pri babici. Ko ji je babica umrla, je našla zavetje pri teti. V osnovno šolo je začela hoditi v nemirnem času druge svetovne vojne. Že kot otrok je morala pomagati na kmetiji. To je imelo za posledico, da je večkrat izostala od pouka. Ko je bila dovolj odrasla, se je preselila v Maribor. Pri neki družini je pazila na otroke. Skromni zaslužek ji je omogočil, da se je začela postavljati na svoje noge. V Mariboru je spoznala bodočega moža Stanislava. Skupaj sta razmišljala o prihodnosti, o lastnem domu in družini. Leta 1965 se je Stanislav odselil v Nemčijo v Augsburg. Kmalu se je za ta korak odločila tudi Marija. V novem okolju sta morala urediti dokumente in vse potrebno, kar je država zahtevala. Ko je bilo vse to urejeno, sta si leta 1970 obljubila večno zvestobo. V tem letu se jima je rodila hčerka Simona. Zelo sta se je razveselila.

Stanislav je bil zaposlen v podjetju MAN. Marija je prvo delovno mesto našla v eni od bolnišnic. Tudi v bolnico Diako je nekaj časa hodila v službo. Najdlje pa je bila zaposlena v tekstilni tovarni »Gardine Albani«. Tu si je služila kruh do upokojitve 1997.

Stanislav in Marija sta vedno sanjala o lastni hiši v domovini. Oba sta pridno delala in varčevala. Trajalo je kar nekaj časa in bilo je potrebno veliko truda, da sta v Mariboru uresničila svoje sanje. Zgradila sta si lepo hišo.

Ko sta se oba upokojila, sta od pomladi do jeseni bivala v Sloveniji, zimske mesece pa sta preživljala v Augsburgu. Leta 2012 sta se odločila, da se dokončno preselita v Slovenijo. Tako se je tudi zgodilo.

Pred sedmimi leti je v njuno umirjeno življenje posegla bolezen. Stani-

Pokojna
Marija Gaube

slava je krepko oplazila možganska kap. Po treh mesecih boja z boleznijo je za vedno zatislil oči. Od takrat naprej je ostala Marija sama. Zelo je pogrešala svojega moža. Kot je vedela in znala, je sprejemala usodo življenja. Vedno pogosteje so se ji oglašale bolezenske in starostne težave. V začetku letošnjega maja je začutila, da se zelo slabo počuti. Iskala je pomoč v bolnici. Zdravniki ji niso mogli več pomagati. V ponedeljek, 13. maja, je za vedno zatislila oči.

Njen mož Stanislav je bil pred sedmimi leti pokopan v Augsburgu. Tu namreč živi hčerka Simona z družino. Tudi žara pokojne Marije je bila iz Slovenije prepeljana v Augsburg in položena v isti grob, kjer sedaj skupaj počivata v miru.

R. K.

STUTTGART

Pastoralno delo župnije Stuttgart

Vokviru človekovega notranjega spreobračanja k Bogu je spraševanje vesti navadno obravnavano na dva načina: kot priprava na plodovit prejem zakramenta spovedi (z marljivim ugotavljanjem storjenih grehov; prim. Katekizem Katoliške Cerkve, št. 1454) in kot asketska praksa, ki je potrebna za napredovanje v notranjem življenju. Omejili se bomo na drugi vidik, povzet v teh besedah sv. Jožefmarija, ki povezujejo klic k hoji za Kristusom s potrebo po izpraševanju srca glede ljubezni do Boga: Ko je Gospod poklical prve apostole, so ti ob stari barki krpali raztrgane mreže. Gospod jim je rekel, naj hodijo za njim; in oni so »statim« – takoj, »relictis omnibus« – pustili vse, vse (!) in šli za njim ... In

včasih se zgodi, da mi – ki jih želimo posnemati – ne uspemo zapustiti vsega in nam v srcu ostane navezanost, napaka v našem življenju, ki je nočemo odsekati, da

Trije gospodje, ki pomagajo župniku Kalamarju.

bi jo izročili Gospodu. – Si boš temeljito izprašal svoje srce? – Tam ne sme ostati nič, kar ne bi bilo od Njega; drugače ga ne ljubiva dovolj, niti ti niti jaz.

Jezus se prvokrat javno odpravi v Jeruzalem. Končno je prišel trenutek, da popolnoma predan svojemu poslanstvu z besedo in čudeži oznanja Božje kraljestvo. Odkar je na svatbi

Družina Vugrinec

Miro pri sliki Slovenske hiše v Stuttgartu

Melanie in Darja Toš pri praznovanju

Pri slovenski hiši se vedno nekaj renovira.

v Kani storil čudovito delo, se glas o njem polagoma širi. Tedaj, v zavetju tihe in temne noči, pride k njemu znan judovski učitelj (prim. Jn 3,1). Nikodem je bil pred tem pretresen, ko je slišal in videl Kristusa. Veliko stvari se mu plete po glavi in želel bi jih razrešiti v zasebnem pogovoru iz oči v oči. Jezus, ki pozna iskrenost njegovega srca, mu brž pove: »Če se kdo ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v Božje kraljestvo« (Jn 3,5). Pogovor se nadaljuje s tem, kar bi se vprašal vsak izmed nas: Kaj to pomeni? Če vem točen dan in celo uro svojega rojstva, kako naj se rodim dvakrat? Jezus je Nikodema pravzaprav prosil, naj ne poskuša le razumeti, ampak, kar je še pomembnejše, naj dovoli Bogu, da vstopi v njegovo življenje. Kajti hoteti biti svet je kakor ponovno rojstvo, pomeni videti vse v novi luči, skratka, biti nov človek: postopoma se spreminjati v Jezusa Kristusa samega in »dopustiti, da se Njegovo življenje razodene v nas«.

Svetniki so poti Božjega kraljestva že prehodili: plezali so po gorah tega kraljestva, počivali v njegovih dolinah in izkusili tudi nekoliko temnejše kotičke. Zato nam vzbujajo upanje. Eden od načinov, kako prepoznati Kristusa, je ravno pomoč svetnikov. Njihova življenja lahko igrajo pomembno vlogo na osebni poti vsakega krščanega, ki bi se rad naučil moliti. Ženske in moški, ki so živeli pred nami, so pričre, da je življenjski dialog z Bogom resnično mogoč sredi tega našega letanja sem in tja, ki nam včasih lahko daje misliti, da je ravno obratno.

Med njimi je ključnega pomena pričevanje svete Marije. Ona je zaradi ljubeče bližine s svojim Sinom Jezusom v vsakdanjem družinskem življenju imela nadvse živo izkušnjo dialoga z Očetom. Kot pri vsaki hiši so bili tudi v nazareškem domu dobri in težji trenutki; vendar je Marija v takšnem ali drugačnem razpoloženju vedno molila. Moli na primer, ko je vesela. Vemo, da se je Marija kmalu po angelovem oznanilu »v naglici odpravila v gričevje, v mesto na Judovem« (Lk 1,39), da bi obiskala svojo sestrično Elizabeto. Prejela je novico, da bo družina pridobila še enega nečaka, kar je bilo vredno praznovanja, zlasti ker je bil to glede na Elizabetino in Zaharijevo starost nepričakovan dogodek. »Lukov opis srečanja med sestričnima je navdan z ganjenostjo ter nas postavlja na prizorišče blagoslova in veselja«; tej ganjenosti se na neki način pridruži Sveti Duh, ki razodene Mesijevo telesno navzočnost tako Krstniku kot njegovi materi. Vendar

Marija moli tudi v trenutkih teme, ko nastopi bolečina ali ko ne vidi smisla. Tako nas uči še ene ključne drže krščanske molitve, ki je na strnjen, a svetel način izražena v poročilu o Jezusovi smrti: »Poleg Jezusovega križa pa so stale njegova mati in sestra njegove matere« (Jn 19,25). Marija, ki jo preveva žalost, preprosto *stoji*. Ne poskuša rešiti svojega Sina niti spremeniti situacije. Ne vidimo je, da bi od Boga zahtevala, naj ji pojasni, česar ne razume. Prizadeva si le, da ji ne uide niti ena beseda, ki jo Jezus šepetaje izreče na križu. Ko dobi novo nalogo, jo zato nemudoma sprejme: »Žena, glej, tvoj sin!« Potem je rekel učencu: »Glej, tvoja mati!« (Jn 19,26-27). Marija je potopljena v žalost, ki je za mnoge nekaj najhujšega, kar človek more doživeti: biti priča smrti lastnega otroka. Kljub temu ohrani prisebnost, ki ji omogoča pritrđiti novemu klicu, da kot svojega sina sprejme Janeza in z njim nas, moške in ženske vseh časov. Trpeča molitev

pomeni predvsem *stati* ob svojem lastnem križu, ljubiti Božjo voljo; tako da zmoremo reči *da* situacijam in osebam, ki jih Gospod postavi v našo bližino. Moliti pomeni videti resničnost, četudi se zdi silno temačna, izhajajoč iz gotovosti, da je v njej vedno nek dar, da je v ozadju te stvarnosti vedno Bog. Tako bomo zmogli sprejemati osebe in okoliščine kakor Marija, rekoč: »Tukaj sem« (prim. Lk 1,38). V njenem življenju naposled odkrijemo še eno stanje duha, v katerem je njena molitev drugačna od tiste, zaznamovane s temo trpljenja. Marijo namreč vidimo, kako skupaj s svojim možem Jožefom moli tudi v trenutkih tesnobe. Nekega dne, ko se vračata z vsakoletnega romanja v jeruzalemski tempelj, opazita, da njunega dvanajstletnega sina ni. Odločita se, da se vrmeta in ga poiščeta. Ko ga končno najdeta sredi pogovora z učitelji postave, ga Marija vpraša: »Otrok, zakaj si nama tako storil? Tvoj oče in jaz sva te s tesnobo iskala« (Lk

Simona in Robert pomagata župniku v pisarni.

Slovenski verniki iz Sevnice pri sveti maši

2,48). Tudi mi se lahko marsikdaj počutimo tesnobno, ko se nas polašča občutek, da ne dosegamo ustreznih ravni, da ne izpolnjujemo vsega, kar bi bilo treba, da nismo na pravem mestu. Tedaj se nam lahko zazdi, da je nekaj narobe: življenje, poklic, družina, služba ... Morda pomislimo, da ta pot ni takšna, kot smo pričakovali. Načrti in sanje iz preteklosti se nam

zdiyo naivni. V tolažbo nam je lahko zavedanje, da sta Marija in Jožef šla skozi to krizo in da odgovor na njuno tesnobno molitev ni bil prav nič jasen ali pomirjujoč: »Kako da sta me iskala? Mar nista vedela, da moram biti v tem, kar je mojega Očeta? Vendar nista razumela besed, ki jima jih je rekel« (Lk 2,49-50).

Poročilo pripravil: Aleš Kalamar

KD Slovenija Stuttgart in Slovenska župnija Stuttgart vabita na 27. tradicionalno srečanje **V moji domovini**.

Datum: nedelja, 11. avgusta 2024

Ob 10. uri bo sv. maša v cerkvi Marije Snežne, Zgornja Velka 43, 2213 Zgornja Velka

Po sv. maši sledita kulturni program in kosilo. Za kosilo je obvezna prijava do 8. avgusta 2024.

Prijave na tel. +49 172 1014820 (Karolina) / +49 178 9826286 (Vida).

ŠVEDSKA

GÖTEBORG

Zlata Vadstena 2024, zahvala

Bogu hvala in sv. Brigiti Švedski ter bl. A. M. Slomšku za nebeško lepo vreme in nebeške temperature, ki so nas božale tiste dni. Hvala vsem, ki ste povzdignili sveto bogoslužje z nagovorom, ki se je dotaknil src rojakov, s svojim petjem, z lepim sodelovanjem v cerkvi, v procesiji, na vrtu pri sestrah kakor tudi v dvorani.

Pri slovenski lipi v Vadstenu se je ustavila procesija, kjer je vse navzoče romarje pozdravil sedanji narodni dušni pastir Zvone. Njegovemu pozdravu je sledil nagovor Alojza Macuha, predsednika Slovenske zveze na Švedskem, ki je vse navzoče pozdravil in povabil, da izpolnimo željo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, da skupaj zapojejo, zaigrajo, zaplešejo pesem **Ljubim te, Slovenija zelena**. Svoje izkustvo iz leta 1991 je pri slovenski lipi v Vadstenu dodal tudi škof Anton Jamnik, kar je bilo zanimivo pričevanje iz tistega časa. Romarski del tega zlatega praznovanja se je zaključil spet pri sestrah z litanijami Matere Božje s slovesnimi odpevi, s posvetitvijo slovenskega naroda Materi Božji ter z blagoslovom in pesmijo Marija skoz' življenje.

Srčna hvala najprej častnim gostom iz Slovenije. Med nas je prišel

naš škof msgr. Anton Jamnik, ki je pri SŠK odgovoren za pastoralo Slovencev v zamejstvu in po svetu in je vodil slovesno bogoslužje na binško soboto v Vadstenu, kakor na same binško v cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu. Levo in desno sta škofu Antonu stala ob strani prejšnji narodni dušni pastir Jožef Drolc, kakor tudi sedanji Zvonko Podvinski. Jožef Drolc, hvala, ker rad prihajaš med nas in z nami praznuješ. Kako veseli so rojaki, da so se lahko srečali in tudi nagovorili. Za lepoto bogoslužja so poskrbeli člani Cantate Domino na obeh slovesnostih. Ansambel Javor je s svojo lepo slovensko muziko in petjem naredil slovesnost zares praznično, kot se spodobi za zlati jubilej. Tudi narodne noše so s svojo prisotnostjo slovesnost povzdignile na poseben način. Katarina Zupančič, Marija Kolar, Karolina Nilsson, hvala. Na vas so vsi prisotni zelo ponosni. Hvala ministrantoma Martinu Zupančiču ter Filipu Litropu za služenje pri oltarju, kakor tudi bralcema beril, Boštjanu Pristovniku in Katji Dolinar Valentič ter bralki prošenj Marjeti Pagonovi. Hvala Simonu Zupančiču, ki je v spomin na prerano umrlega očeta nosil križ na začetku procesije ter mladima spremljevalcema Theodorju in Iris z zastavama. Hvala Milanu Debeljaku, ki je nosil slovensko bandero ter Janezu Zbašniku za nošnjo bandero sv. Brigite Švedske.

Posebna zahvala gre tudi Zvonetovima »pomočnikoma« Veroniki in Milanu Debeljaku iz Podbrezja, ki sta pomagala pri pripravi stvari za na pot v Vadsteno, kakor pozneje tudi pri pospravljanju stvari, da so bili kombiji v ponedeljek po binških za naše goste spet nared za spoznavanje zahodnega arhipelaga v Bohusu. Prišla sta praznovati svojo 40-letnico zakonskega življenja na Švedsko, pa sta »morala delati«. Hvala tudi Dani Stražarjevi iz Stockholma, ki je pomagala Cantate Domino z vso logistiko bivanja ter prevoza v Vadsteno in nazaj. Svoje poslanstvo je na vseslovenskem zlatem romanju in vseslovenskem srečanju opravil tudi Lars-Olof Nilsson, ki je vse zabeležil v svoj fotoaparati in ob koncu »film predal v roke švedskemu vagabundu za Gospoda«.

Posebna zahvala gre najprej Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je glavni sponzor naših vseslovenskih binških romanj in vseslovenskih srečanj pri sv. Brigiti Švedski v Vadstenu. Sam minister in podpredsednik Vlade RS Matej Arčon je v pogovoru prek telefona čestital za visoki jubilej in obljubil, da si bodo tudi v prihodnje prizadevali podpirati ta naša srečanja, ki so tako pomembna za ohranjanje slovenske identitete na Švedskem. Poleg Urada Vlade RS za Slovence je to zlato srečanje podprl tudi UO Slovenske zveze na Švedskem in z njim Misijski pastoralni svet s sodelavci, ki pomagajo pri izvedbi tega pomembnega projekta za ohranjanje povezanosti med rojaki na Švedskem in tudi z domovino Slovenijo. Katarina Zupančič z družino, Silva Litrop z družino, Sigrid Lomšek, Marija Perovič, Silva Horvat, Kristina Majer z družini-

Veronika in Milan, hvala vama in vsem, ki ste pozlatili letošnjo Vadsteno.

no, hvala vam za vso požrtvovalno ljubezen in postrežbo pri sestrah kot tudi v dvorani. Hvala Zupančičevim in Majerjevim fantom iz Göteborga, ki ste pomagali pri pijači in postrežbi. Hvala še posebej tudi SD Simon Gregorčič in predsedniku Alojzu Macuhu, ki je tudi predsednik Slovenske zveze, za vso pomoč tudi s strani društva, tako Boštjanu Pristovniku za večerjo ter Suzani Macuh za vso ostalo pomoč pri izvedbi dogodka. K tem zahvalam je potrebno dodati tudi zahvalo Borisu Razboršku, članu ansambla Dori, ki je spet priskrbel kranjske klobase in domačo orehovo potico. Poleg njega gre zahvala tudi Tereziji Slaček, ki je spekla domače kekse, ki vse spominjajo na

Klara Bašič iz Göteborga na zaključnem koncertu, kjer sem bil uradni fotograf in snemalec.

Marjetin dar nebeško lepega in dobrega kruha za telovo v Malmöju

tiste čase, ko so bili še doma v Sloveniji, preden jih je pot življenja pripeljala na Švedsko. Še ena posebna zahvala na tem mestu je namenjena Mariji Makovi iz Jönköpinga, ki je darovala rdeče vino za to slovesnost. Hvala tudi naši zvesti romarki Danici Dyllong iz Nemčije, ki vselej rada roma skupaj z rojaki k sv. Brigiti Švedski in je tudi zvesta udeleženka na švedsko-slovenskih pohodih v slovenske planine. Hvala za sodelovanje in lepo zapeto pesem tudi MePZ iz Stockholma pod vodstvom Klementine Savnikove, pa Martinu Zupančiču, ki je veselo prepeval z ansamblom. Hvala tudi Danni Stražarjevi in Klementini Savnikovi, ki sta sodelovali v kulturnem programu in Danni, ki je prepevala z ansamblom Javor. Ja, še ena zahvala naj gre Mariji Kolarjevi, ki je pomagala pri vodenju kulturnega programa in Alojzu Macuhu ter njegovi skupini pri izvedbi tombolo. Tudi Mileni Černečevi iz Landskrone hvala za darove za tombolo, kakor tudi vsem ostalim, ki ste tombolo velikodušno podprli. Vsem imenovanim in neimenovanim. Bog povrni za vso vašo ljubeznivo pomoč, posebej tudi sestram sv. Brigite Švedske, ki so nas ponovno sprejele pod streho in nam nudile pomoč.

Dragi rojaki, hvala vsem, ki ste se udeležili zlatega vseslovenskega romanja za binkošt pri sv. Brigiti Švedski v Vadstenu. Hvala organizatorjem in šoferjem, ki so romarje pripeljali na praznovanje zlatega jubileja. Hvala za vso pomoč, ki ste jo nudili in za vso potrpežljivost, ki je potrebna, da se je vse načrtovano tudi zgodilo na najlepši način. Naj vam dobri Bog na priprošnjo Marije Pomagaj, Kraljice Slovencev, sv. Brigite Švedske in blaženega A. M. Slomška nakloni potrebnih milosti, darov Sv. Duha ter ljubega zdravja.

Zvonko Podvinski

Molitev romarjev v Vadstenu

Gospod, slovenski romarji, ki se v mesecu maju iz Göteborga peljemo v Vadsteno po avtocesti, ki se je z zahodne strani dotika modrina veličastnega jezera Vättern, z vzhodne pa širna polja rumeno cvetoče oljne repice, se ne čudimo barvam zastave Republike Švedske, katere sinjo modrino prekriža skandinavski križ rumene barve. Prevzeti od te čudovite lepote prihajamo v srcih pripravljeni na Tvoj dar.

Tu je dan daljši kakor v domovini Sloveniji. Šele pozno zvečer potapljaš sonce v vode teh severnih krajev, kjer je sveta Brigita Švedska rodila svojih osem otrok, pokopala moža in kasneje, kakor v drugem življenju, sestavila skupnost svojih sestra.

Petdeseto jubilejno srečanje švedskega slovenstva, skupnosti izseljen-

cev in beguncev s svojimi pastirji. Pod evropsko, slovensko in švedsko zastavo. Pod slovensko lipo, zasajeno pred šestindvajsetimi leti. Simbolom veselja, da si nam v času jugoslovanske agonije podaril svojo državo in mir.

Častimo Te v Besedi, ki nam jo izgovarjaš, molimo Te in Te prejemo v kruhu in vinu. Prepevamo Ti slovensko pesem. V procesiji stopamo za tvojim križem, noseč relikvije blaženega škofa Slomška in bandera s podobami Marije Pomagaj in svete Brigite Švedske.

Kako radostno nas dvigaš in opogumljaš po svojih pastirjih! Z besedami spodbude, sprejetosti, upanja, tolažbe. Z binkoštnimi besedami, ki jih izgovarjaš med nami.

Gospod, vajen si naših molitev za kruh in za zdravje. Za vero, upanje in ljubezen. Nekatero prošnje pa pripadajo prav temu kraju:

Da bi naši ljudje zdržali pritisk tujine. Da bi nas lepote teh ravnin spominjale cvetlic, ki rastejo v apnenčevih skalah Julijskih Alp in Karavank. Adrijanskega morja. Da bi nas naši pastirji veseli vodili v Tvoje naročje. Da bi nam bilo vsako novo srečanje v Vadstenu kakor pot domov.

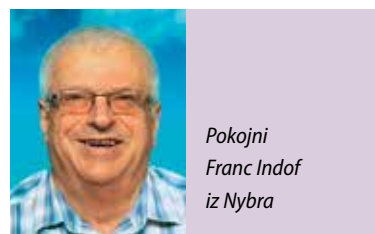
Dobre besede, ki si jih izrekamo tu, so še dragocenejša kot doma. Ker vemo, da nas je malo, smo še pozornejši do vsakogar. Samo v Tebi postajamo skupnost, v Tebi pripadamo vsem krajem in časom, v Tebi ostajamo povezani, ko odidemo vsak na svoj dom.

Svetilnik v Vadstenu kaže pot iskalcem v megli. Mi smo tu ob jasnem dnevu in sonce nam v jezero zahaja. Večer je topel, sedimo ob njem in srečni šepetamo zahvalo za te dneve bližine s Teboj.

Milan Debeljak

V spomin in zadnje slovo od pokojnega Franca Indofa

Franco Indof je bil rojen 7. julija 1940 na Vačah, v geometričnem središču Slovenije. Vače so znane po svoji bogati zgodovini, med drugim tudi po vaški situli, ki je tudi simbol Vač.

Pokojni
Franco Indof
iz Nybra

Situla z Vač (tudi vaška situla) je situla (ali vedrica) iz obdobja halštatske kulture, ki jo je na Vačah blizu Litije v začetku leta 1882 (po ustnem izročilu 17. januarja) izkopal Janez Grilc. Situla je najverjetneje nastala

v 5. stoletju pr. Kr. Odseva tradicionalne vplive sredozemskega sveta. Situlo hrani Narodni muzej Slovenije v Ljubljani.

Torej, Franco Indof ni bil kar tako nekdo. V njegovem kraju so se v zgodovini pred Kristusom dogajale pomembne stvari. Čas, v katerem se je rodil Franco, je bil težek za preživetje, saj se je že v letu 1939 začela druga svetovna vojna, ki je trajala vse do maja 1945 in je razdelila slovenski narod. V tem vzdušju je komunizem zaznamoval preproste ljudi, ki so si v težkih in zahtevnih razmerah služili vsakdanji kruh. V takih razmerah obnove domovine Slovenije je rastel gor, kot temu rečemo, tudi naš Franco. Ko je odrasel v postavnega fanta, je srečal Marijo, svojo bodočo ženo, ki je prihajala na obisk k svojemu stricu Benediku, ki je bil župnik na Vačah.

Na jesen 1965 je Franco prišel na Švedsko, kjer je v Nybro našel službo v Rydés-Kärs fabrika. Ker je bil visoke postave in ker je v mladosti moral veliko pešačiti v dolino, je leta 1974, to leto so Slovenci z vse Švedske prvič romali v Vadsteno, zaradi poškodbe hrbtenice odšel v invalidsko penzijo. Po težki operaciji je bil v življenjski nevarnosti, in je bilo vprašanje, ali bo umrl ali pa bo ostal na vozičku vse preostalo življenje. Hvalabogu se to ni uresničilo, saj je imel v sebi izredno željo preživeti. Bil je velik borec za življenje.

Z Marijo, rojeno Benedik, sta se poročila in bila obdarjena z dvema sinovoma, Borisom in Danilom, ter hčerko Eriko. Borisa je življenje poneslo v Nemčijo, od koder je njegova žena Sonja in sta razveselila Franca in Marijo z vnuki oziroma vnukinjami. Tako tudi Erika, ki živi s svojo družino v Nybro in je bila, skupaj z bratom Danilom, ki živi in dela v Jönköpingu, mami Mariji v veliko pomoč pri negi moža oziroma očeta Franca.

Dom Indofovih je bil odprt za rojake, ki so se tam zbirali in velikokrat v času druženja vrgli tudi tarok karte. Margareta in Adolf, Anton in Ulla, Milan in Nataša, Franco in Marija, to so bili družina, ki je znala čas narediti prijeten, zabaven, ja, včasih tudi nagajiv, prebrisan. Dom Indofovih je bil vselej odprt tudi slovenskim duhovnikom, za kar velik boglonaj v imenu vseh nas. Prav tako hvala za veliko skrb za rezervacijo cerkve ali župnijske dvorane za slovensko mašo, ki nas vse povezuje z Gospodom, ki je naš Odrašenik in v katerega izpovedujemo vero v naše vstajenje in življenje. In v tej veri smo se zbrali, da se Gospodarju življenja v četrtek, 30. maja, ob 10.30 v Skogsvilanu skupaj zahvalimo za našega Franca, za vse dobro in plemenito, kar je storil v svojem življenju, ki mu ni bilo z ro-

žicami postlano. Ženi Mariji, ki mu je vsa ta leta stala ob strani in ga opogumljala, posebej ko ga je obiskala težka bolezen, hvala iz globine srca. Vedno pozitivna, ljubeča žena in mati ga je vselej bodrila, da je zmožal svoj križ prinesiti do konca, na svojo kalvarijo.

Dragi brat v Kristusu, Franco Indof, počivajte v miru in tam gori pri mizi nebeške gostije prosite za nas, da bomo čuječi v življenju. Hvala še posebej Mariji glede podelitve bolniškega maziljenja možu Francu, in tudi Nataši Žarki za pomoč pri bolniškem maziljenju očetu Adolfu Bukovcu na velikonočni ponedeljek v Nybro! Kakšen dar je tudi ta sv. zakrament, ki ljudem prinaša življenje in ne smrti, ki človeka opogumlja in krepi posebej v trpljenju, boleznih in osamljenosti. Jezus nam govori: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« Zaupajmo mu, ne bojmo se Kristusa, odprimo mu vrata srca.

V spomin pokojnega Franca Megliča

Franco Meglič se je rodil 9. februarja 1936 v vasi Murski Črnci v župniji Tišina v Sloveniji. Šest let je obiskoval šolo v Tišini. Po končanem šolanju je začel delati kot čuvaj krav pri starejšem sorodniku. Po nekaj letih se je izučil za krojača.

Pokojni
Franco Meglič

Leta 1961 je pri 23 letih pobegnil iz Slovenije, ki je bila takrat ena od republik nekdanje Jugoslavije, in pristal v taborišču za pridržanje v Avstriji, kjer je čakal na državo, ki je potrebovala delovno silo. Po določenem času je lahko izbral Švedsko ali Avstralijo. Franco se je odločil za Švedsko, ker je bila najbližje domu.

Franco in Kristina sta se spoznala, ko se je učil za krojača. Želel je, da bi Kristina šla z njim, ko je pobegnil, vendar je bila premlada in je morala doma počakati še dve leti. Leta 1963 je na Švedsko prišla tudi Kristina. Oba sta se zaposlila v tovarni gum. Še istega leta sta se poročila v Malmöju in imela tri otroke, ki imajo sedaj sedem vnukov in dva pravnuke. Franco je delal približno 30 let in se je moral zaradi zdravja invalidsko upokojiti.

Pogrebna sv. maša in pogreb sta bila v torek, 11. junija, ob 11. uri v Norra kapellet na Norra kyrkogården v Trelleborgu v krogu njegovih domačih in prijateljev, rojakov.

Kar nekaj let je že preteklo, kar je Franca zapustila žena Kristina. Ostal je sam, a vendar so ga njegovi otroci in vnuki obiskovali in mu pomagali, posebej zadnja leta, ko ga je doletela nesreča, saj je po šestem cepljenju proti koronavirusu skoraj čisto izgubil

vid, kar ga je pripeljalo v dom za ostarele. Tam je bil deležen tudi duhovne oskrbe in vselej vesel, da ga je obiskal slovenski duhovnik in mu podelil bolniško maziljenje enkrat na leto, ali pa je prejel sv. obhajilo. Vselej je bil zelo hvaležen za obisk z Jezusom. Zato naj

se sedaj veseli pri mizi nebeške gostije skupaj s svojo ženo Kristino.

Bil je velik častilec bl. Antona Martina Slomška. Naj se veseli v družbi z njim v nebesih. Franc, hvala vam za vso zvestobo Prekmurju, slovenski vernosti, jeziku, kulturi, slovenski do-

movini. Počivajte v miru. Vašim otrokom ter vnukom in vnukinjam in naslednji generaciji iskreno sožalje in spomin v molitvi rožnega venca na vseh dolgih poteh, tudi za vse vas, drage rajne.

hvaležni Zvonko Podvinski

► Lloyd DOUGLAS

Z G O D B A

Njegova suknja – Enaindvajseto poglavje

»Premislek do opoldne, če naj me izroči v roke Gaju,« je vsa zlomljena mrmrala.

»Da, in prepričan sem, da bo prišlo do tega. To sem mislil, ko sem rekel, da tega krščanskega gibanja ne smemo podcenjevati. Tisti, ki verujejo vanj, se odrečejo vsemu drugemu, in Marcelu je v glavi samo to. Celu ljubezen do tebe bo žrtvoval!«

»Potem pa ni vredno, da bi govorila z njim,« je vzdihnila brez upanja. »Le drug drugega bi ranila.«

»Poskusiti se splača. Prepovedali smo mu, da bi govoril s teboj, preden se odloči, a sporočili mu bomo, da je prepoved preklicana. Morda mu lahko pomagajo do kake pametne odločitve.«

Diana je vstala in, ko je šla proti vratom, je zaklicala cesar za njo: »A ne povej mu, da smo zapretili, da te damo za ženo Gaju; ne sme vedeti, da veš.«

Sedela sta na marmornati klopi in naslonjena drug na drugega gledala na poletno morje. Čez slabe pol ure je moral biti Marcel pri cesarju, ki je na natančnost zelo pazil.

Videti je bilo, da sta si vse povedala. Diana je v duševni utrujenosti naslonila glavo na Marcelovo ramo. Včasih se ji je izvil vzdih in tedaj jo je Marcel še tesneje stisnil v varen objem.

Ko sta se pred tremi urami srečala, je Diana upala, da bo ljubezen razrešila razkol. Marcel ji je odločno in nežno razkril goreča in močna čustva, da je oba pretreslo. Nič ju ne more več ločiti! Rimsko cesarstvo, Jezus, kaj ji to mar? Imata drug drugega! Eno sta!

»Daj,« je brez diha zašepetala Diana. »Kujva načrte!«

Ko sta sedela na klopi tesno objeta in je Marcel še vedno molčal, je prosila: »Govori, dragi! Kaj boš rekel cesarju? Tiberij želi, da bi bila jaz srečna in ve, da te ljubim. Ali ga ne moreš prositi, naj ti dodeli službo v Rimu?«

»Saj vendar hoče, da ostaneš tukaj,« jo je opomnil.

»Morda ga lahko pregovoriva. Vila še ni končana in cesar ni tolikanj pri moči, da bi lahko nadzoroval zidanje. Vesel bo, da mu zdaj ne bo treba skrbeti še za to. Rekla mu bova, da se želiva vsaj za nekaj časa vrniti k najinim družinam v Rim in se nato poročiti. Morda bo privolil.«

»Morda ...« je ponovil Marcel kakor iz daljave. »Nepreračunljiv je.«

»Nato lahko počneš, kar ti je drago. Lahko občuješ s prijatelji, zahajaš v tribunsko palačo ...« Ko je Marcel nagubal čelo, je vprašala: »Ti mar ni prav? Saj si navadno polovico časa preživel tam po kopaljških in telovadnicah.«

»To je bilo tedaj, ko še nisem pomislil, koliko je veljalo, preden so postavili to marmorno stavbo,« je rekel mirno in si gledal roke.

»Dragi, kaj bi si težil srce s tem, cesar ne moreš spremeniti? Mori te misel, da lomijo marmor v kamnolomih sužnji. Saj to velja tudi za klop, na kateri sediva, in za marmor vaše hiše v Rimu. Gotovo, saj je grozno, da morajo biti nekateri ljudje sužnji, a kaj moreš ti proti temu?«

Marcel je vzdihnil in zmajal z glavo. Nenadoma se je vzel in Diano ves spremenjen pogledal in oči so se mu zasvetile.

»Diana, ves gorim, da bi ti pripovedoval o nekem človeku ...«

»Če gre za tistega, kot mislim ...« – Diana je pobledelela – »potem mi raje prizanesi. Zakrivil je toliko gorja, da je po mojem najbolje, če ga pozabiš; nimam vtisa, da ti je storil dobro.«

»Kakor hočeš,« je rekel Marcel in veselje mu je zginilo z obraza. Spet je zapadel v molk.

»Ne smela bi reči tako,« je skesano zašepetala Diana in se tesneje prižela k njemu. »Pripoveduj mi.«

Na to uro se je Marcel pripravljaj. Vedel je, da bo sprejela Diana zgodbo z velikimi pomisleki in da se bo vse v njej upiralo. Zamislil si je pretehtan govor, s katerim bi opisal Jezusa kot pobožnega osvoboditelja zatiranih.

Zdaj pa, ko je držal v rokah živo Diano, je sklenil, da bo pustil slavospev ob strani in začel s preprostimi rečmi, z Jonatanom in njegovim oslom.

»Preveč so terjali od otroka,« je vzkljnila.

»Preizkušnja je bila težka, je pa iz Jonatana napravila mladega moža.«

»Gotovo bi bilo zanj bolje, če bi bil ostal še otrok,« je vztrajala.

S tem je torej začel napačno. Zdaj ji je pripovedoval, kako so otroci in psi tekali za njim.

»Tako, torej tudi psi? To me veseli. Po vsem, kar sem slišala o njegovi dobroti, bi si bila mislila, da bi se psi v njegovi navzočnosti ne počutili dobro.« Komaj ji je ušel ta rezki odgovor, že se je zavedla, kako zelo je morala užaliti Marcela. Zlezal je vase, kakor bi ga bila udarila.

»Njegova dobroti ni bila prazna, Diana, in Jezus ni bil ne mehak ne šibak.«

Diana se je igrala z vrvico na ovratniku njegove tunike, ko ji je pripovedoval o Mirjam in svatbi v Kani.

»Si jo slišal peti? In mislim, da jo imaš rad. Je lepa?«

»Zelo lepa.«

»Judinja?«

»Da.«

»Judinje so lahko zelo lepe. Škoda, da je hroma.«

»Za to se ne zmeni. Oni drugi dar ji je vreden mnogo več.«

»Zakaj pa je Jezus ni ozdravil?«

»To pa zveni, kakor da bi mu to moč pripisovala,« je rekel Marcel opogumljeno.

»No,« se je branila Diana, »to mu prisojaš ti, kaj ne? Prijela sem te le za besedo.«

»Mirjam misli, da lahko nesrečnim bolj pomaga, če je tudi sama obložena s težavo ...«

»In kljub vsemu lahko poje,« je dopolnila Diana.

»Plemenit značaj mora biti.«

»Da, toda prej ni bila. Šele po tistem čudovitem doživljanju.«

»Pa ima Jezusa rada?«

»Seveda, vsi vise na njem.«

»Veš, kaj mislim.«

»Ne, tako pač ne.«

Diana si je drgnila lice ob Marcelov rovak.

»Ali ni Jezus nikogar ljubil?« je tiho vprašala.

»Vse ljudi.«

»Morda se mu je zdelo krivično, da bi ljubil enega samega nad vse druge.«

»Mislim, da bi to zanj ne bilo prav. Vidiš, Diana, Jezus ni bil kak vsakdanji človek. Nenavadne moči so bile v njem in čutil je, da je njegovo življenje last vseh.«

»Kaj je še storil?«

Marcel ji je hotel pripovedovati o Lidiji, toda poprej je morala zvedeti, kaj je on sam doživel s suknjo. Uprla se je, ko je pripovedoval o nesrečni noči na prefekturi in kako ga je Pavel prisilil, da si je nadel Jezusovo suknjo.

»Ubogi Jezus je vendar dovolj trpel! Tako pogumen je bil in nobene krivice ni storil! Nihče nima pravice, da bi se norčeval iz njegovega oblačila.«

Njeno sočutje ga je opogumilo, pa je pripovedoval o tistem popoldnevu v Atenah, ko ga je obup prignal skoraj do samomora.

»Komaj boš razumela, draga, da človeka v veliki osamljenosti prime, da bi si končal življenje.«

»Pač, to prav lahko razumem. Pogosto čutim bridko osamljenost in lahko si zamišljam, da bi tudi sama ob kaki priložnosti sklenila, da se končam.«

Dianine oči so se napolnile s solzami, ko ji je Marcel popisoval, kako nenavadno je delovala tedaj nanj suknja. »Nima smisla iskati za to razlage,« je rekel. »Prijel sem jo, in duša mi je ozdravela.«

»Morda zato, ker je bila suknja last zelo samotnega človeka.«

»Da,« je rekel Marcel, »prav to sem tudi jaz občutil, ko sem vzel suknjo v roke. Bilo je, kot bi mi prišla na pomoč prijateljska roka in mi vlila novo oživljajočo silo in moč. Boleča napetost je popustila. Življenje se mi je spet zasmejalo.« Zazrl se ji je v zamišljene oči. »Ali mi verjameš, draga?«

Se nadaljuje

Slovenske razglednice

**NEDELJA SLOVENCEV
PO SVETU**

spomnimo se
7. julija

**VIŠARSKI DNEVI
MLADIH**

vabljeni
1. - 4. avgusta

**ROMANJE TREH
SLOVENIJ**

vabljeni
4. avgusta

KRIŽANKA

KRIŽANKA 2407	ŠTAJERSKA PRESTOLNICA	TROJANSKI JUNAK	OKRAJŠAVA ZA TABELO	POTOMCI	SPLETNA TRGOVINA	 NEKDANJI ŽLUPNIK V LONDONU STANKO ...	IDA JERAJ	HUDA BOLEZEN	JOD	ZAPOSLEN V LESNI INDUSTRIJI
SLOVANSKI BLAGOVESTNIK						SLOV. BLAGOVESTNIK SPLOŠNA DOBRINA				
VEDA O ZGRADBI TELESIA ŽIVIH BITU									ŠPANIJA Ž. IME	
SKELET							OCET ODREŠENIK PO GRŠKO			
IVANA JEZERNIK			DEKOR ELEMENTI GRADBENE VARNOSTI					VODNIK ANTON KRADLJIVCI		
BOR		ALEKSANDER) ŽENSKO IME				ODG. ZA PRAVNE LISTINE SOGL. V BESEDI MENIH				
MADŽARI					GORLIV PLIN ENAKI SAMOGLASNIKI					
GLAVNO MESTO ITALIJE				ZBIRANJE MNENJ STAR, OPEŠAN KONJ						VODITELI DENARNIH POSLOV
 TELESNI ORGAN	SUNKOVIT GIB PO ZRAKU JANEZ GRIL					ROSENHEIM KRAJ V OBČINI KOZJE			BELGIJA OVČJI SAMEC	
BREZ ZNAVANJA GLASOV					SNОВI ZA POGON STROJEV LTO		DOMAČA ŽIVAL NASELJE V OBČ. KRŠKO			
 PONUDNIK AVTO GORIV ORODJE ZA KOPANJE					PRITRDILNICA SESTAVINA V BENCINU			EVA GRAH PREDDVERJE RIMSKIH VIL		
KALU		AVSTRIJA DEL POHIŠTVA		POKRAJINA V ITALIJI SOGL. V BES. SLATINA						
REPUBLIKA SLOVENIJA			GR. FILOZOF ŽUŽELKA						JUG ŠEVILO	
KORALNI OTOK					TINE ERJAVEC NADA ISTENIČ		EVROPSKA REKA RADUJ			
SLAVNI ROMAN I. ANDRIČA										
KRAJ V OBČINI AJDOVŠČINA							GOVEDO V TIBETU			

MALO ZA ŠALO

Sin pravi očetu: »Ata, se spominjaš tiste kitajske vaze, ki se je pri nas prenašala iz roda v rod?«

Oče: »Ja, kaj je z njo?«

Sin: »Naslednji rod je ne bo videl.«

»Teta, teta,« pravi mali Jožek, »ta velika opica je taka kot stric Brane!«

»Kaj pa govoriš, mulec! To je vendar žaljivo.«

»Pa saj me opica ni razumela.«

Sin pride iz garaže in vpraša očeta: »Oče, naj ti povem, kakšna je bila moja prva vožnja s tvojim avtom? Ali hočeš to izvedeti iz časopisa?«

Janezek zakriči iz dnevne sobe: »Mami, mami! Ali je človek res prah in se v prah tudi povrne?«

»Ja, tako uči krščanska vera. Zakaj me to sprašuješ?«

»Če je vse to res, je pod našo sedežno najmanj pet mrtvih.«

Nova uslužbenka nemočno stoji ob rezalcu papirja.

»Ali vam lahko pomagam?« vpraša sodelavec.

»Kako ta zadeva deluje?«

»Zelo enostavno!« reče sodelavec, ji iz rok vzame spise in jih vtakne v rezalec papirja.

»Hvala,« reče novinka. »In kje pridejo ven kopije?«

»Ali imate svinjske noge in glavo?« vpraša gospa v mesnici.

»Kaj? Ste prišli kupovat ali žaliti?« se razjezi mesar.

Mama lika, ko pri vratih pozvoni, zato gre odpret. Na obisk je prišla sosedka in kar med vrati se začeta pogovarjati.

Mala Mojca priteče k mami, jo pocuka za predpasnik in želi nekaj povedati, a jo mama utiša: »Če se odrasli pogovarjajo, morajo biti otroci tihi!«

S sosedo klepetata naprej, Mojca pa potrpežljivo čaka.

Čez čas jo mama le vpraša: »No, povej, kaj si želela povedati prej?«

»Da si pustila prižgan likalnik na očkovi najljubši srajci.«

REŠITEV KRIŽANKE št. 2406

KRIŽANKA 2406	KRAJ V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI	ZAČETEK OBRVA	IL. MESTO MONTEGOLINI ... BATOR	FRANCOŠKO MESTO	PRETRDILNICA	MEDVED ANTON	BEKA, MEKA, KOVINA	NESTRO, KOPNAR	SL. OČEA ABECEDE	ZMIZNENA SAKLA	DEL LARJANE
ČLOVEKO, DUBNOST	L	J	U	D	O	M	I	L	O	S	T
ŽENSKO IME	J	U	L	I	J	A	N	A	L	O	R
GLAVNO MESTO (11. ST.)	U	T	A	J	A	D	I	V	A	N	
DRUGO NAJVEČJE ČISTO MESTO	B	R	N	O	M	I	K	A	D	O	
ITALIJSKA NALIKANCA	N	O	N	N	I	J	L	O	V		
KOSIK	O	S	S	M	R	M	I	L	O		
 NASELJE NA SLOVENSKI OBČINI V OGURJU	S	T	A	N	E	Ž	I	Č	E		
POIMENIČNO	S	P	O	M	E	N	I	K	D	Š	
KRAJ NA KRAJU	K	O	M	E	N	R	I	K			
VREKANE	U	K	A	N	J	E	Ž	A	G	A	
DOLINA NA KOROŠKI	R	O	Ž	E	L	E	M	E	N	T	
JANEZ JANEK	J	J	O	I	Z	R	A	E	L		
EDEN	E	N	K	O	Z	A	K	Z	A		
NATALIJA OHEK	N	O	S	T	E	V	A	R	D		
11. ČRKA ABECEDE	J	D	I	K	J	T	R	O	P		
LEJBLJANA V PRAVEM ČASU	E	M	O	N	A	M	I	R	Z		